

[Udenrigsministeren]

jeg gerne anbefale, at folketinget meddeler sit samtykke til ratifikation.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand.

(Lovforslag nr. L 107).

Jeg skal i øvrigt henvise til lovforslagets tekst og de bemærkninger, som ledsager det.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Forespørgsel til industriministeren:

Forespørgsel af Askjær Jørgensen (FP):

»Hvad kan industriministeren oplyse om industriens og erhvervslivets konkurrencesituation over for udenlandske varer og om produktionsektorens arbejdsvilkår og investeringslyst i Danmark i 1980-1981?«

(Forespørgsel nr. 11. Anmeldt 17/12 79. Fremme af forespørgslen vedtaget 21/12 79).

Forhandling

Askjær Jørgensen (FP):

Min forespørgsel til industriministeren skyldes, at vi i fremskridtspartiet opfatter det samlede danske erhvervsliv, herunder landbruget, som samfundets eneste indtægtskilde, og derfor må det overordnede mål være, at dansk erhvervsliv har det bedst muligt, så det kan skaffe vort samfund, vort fællesskab, mest muligt både materielt og menneskeligt.

Vi opfatter det således i fremskridtspartiet, at jo mere attraktivt det er at producere varer i et samfund, jo flere varer bliver der produceret. Vi opfatter det således, at jo mere profit der er ved at producere, jo flere tager initiativer til øget produktion. Kort sagt, vi tror, at størst mulige profitter er til gavn for alle.

Teknologirådsprojektet fra august 1979, som vi fik omdelt i erhvervsudvalget, og som er udarbejdet af firmaet T. Bak-Jensen, fortæller om forholdene i Danmark, fortæller, at forholdene ikke rigtig er således, at tilstrækkelig mange kan få lyst til at tage nye produktionsinitiativer. De politiske og økonomiske tilstande er sådan, at der ikke rigtig kan skabes gejst og virkestrang hos igangsæt-

terne, hos initiativtagerne. Kort sagt, managementkonsulenterne i firma T. Bak-Jensen sagde i august 1979, at der på det tidspunkt var mere end et halvdårligt erhvervs-klima i Danmark.

Siden konsulenterne i firma T. Bak-Jensen udtalte sig i august, er SV-regeringen gået i opløsning. Vi har haft valg, og situationen er nu den, at vi har en rent socialdemokratisk regering, og det tør nok antydes, at hvis erhvervs-klimaet var halvdårligt i august, da T. Bak-Jensen-konsulenterne skrev om udviklingstendenserne for fremstillingsvirksomhed i Danmark, må det være rent ud sagt elendigt nu, og vi forventer at få industriministerens svar på, hvorledes den socialdemokratiske regering vil genskabe et gunstigt erhvervs-klima i Danmark.

Foringelsen siden august 1979 er nået hele rækken rundt til landbrug, industri, handel og håndværk og turisme; kort sagt, hele det danske erhvervsliv, hele den produktionssektor, som er samfundets eneste indtægtskilde, har i de seneste måneder fået så mange klø af den socialdemokratiske regering, at alle grene af dansk erhvervsliv i denne vinter er ude i en meget kraftig depression. Man vander sig af smerte.

De piskeslag, vi har set hagle ned over erhvervslivet, er øgede trusler om ØD, forsøg på kapitalstyring i erhvervslivet gennem en ondartet formuleret prisstoplov, en øget formuebeskatning, altså øget beskatning af de driftskapitaler, som regulært er driftsmidler, en øget beskatning af landbrugets produktionsjord med reduceret animalsk produktion til følge og dermed manglende afsætning i de virksomheder, som er landbrugets leverandører af både nye bygninger, maskiner og andet produktionsudstyr.

Dagbladet Børsen skrev den 18. januar i år på forsiden, at der spilles hasard med virksomhederne, og at det er de mellemstore og mindre virksomheder, der rammes hårdest af den erhvervsfjendske skattelovgivning.

I fremskridtspartiet tror vi på, at jo mindre man beskatter erhvervslivet og erhvervslivets arbejdskraft, jo mere konkurrencedygtigt vil dansk erhvervsliv være, og jo mere produktion og beskæftigelse vil der være i Danmark. Vil industriministeren venligst fortælle os, om han er enig i denne betragtning?

Industriministeren (Erling Jensen):

[Industriministeren]

Hr. Askjær Jørgensens motivering svarede måske ikke helt til formuleringen af hans forespørgsel til mig. Jeg har været henvist til at forsøge at svare på forespørgslen, der lyder: »Hvad kan industriministeren oplyse om industriens og erhvervslivets konkurrencesituation ... og om produktionsektorens arbejdsvilkår og investeringslyst i Danmark 1980-1981?«

Industrieksporten tegner sig nu for $\frac{2}{3}$ af Danmarks samlede vareeksport, og importen af færdige industrivarer andrager næsten halvdelen af den samlede vareimport. Det er således klart, at den danske industris konkurrencesituation i international sammenhæng og industriens arbejdsvilkår er af central betydning for løsningen af de store problemer i dansk økonomi. På denne baggrund finder jeg ønsket om en redegørelse herom helt naturligt.

Sådan som jeg har opfattet forespørgslen, som jeg lige har læst den op, ønskes der en slags statusrapport over dansk industris situation ved indgangen til 1980'erne. En udtømmende beskrivelse heraf ville blive særdeles omfattende og ville sprænge rammerne for en mundtlig besvarelse her i tinget. Jeg skal derfor indskrænke mig til at omtale i nogle hovedtræk, hvorledes dansk industri efter min opfattelse er stillet med hensyn til både de udefra kommende betingelser og de vilkår, vi selv har større eller mindre indflydelse på.

Som udgangspunkt for bedømmelsen af den danske industris konkurrencesituation er det naturligt at omtale de senere års udvikling i den danske industris produktion og beskæftigelse, der - ligesom de fleste andre industrilandes - blev præget af nedgang i 1975. Siden 1975 har dansk industris beskæftigelse været omtrent uændret ca. 380.000 ansatte, og produktionen er mængdemæssigt steget knap 20 pct. fra 1975 til 1979, med stærk vækst i 1976 og en beskeden vækst på 2-3 pct. årligt i de efterfølgende år. Industriproduktionen i de fleste vesteuropæiske lande er steget nogenlunde tilsvarende fra 1975 til 1979, dog med noget stærkere vækst i Norge og væsentlig svagere vækst i Sverige. Men specielt i 1979 steg industriproduktionen i de øvrige EF-lande og navnlig i de øvrige nordiske lande stærkere end i Danmark, hvor stigningen kun var ca. 3 pct. Alt i alt er dansk industris konkurrencesituation ved

10-årsskiftet imidlertid karakteriseret af, at den danske industri har opretholdt sin andel i vesteuropæisk industriproduktion.

En anden betragtningsmåde til vurdering af industriens konkurrencesituation er at se på dansk industris evne til at vinde/holde markedsandele på de udenlandske markeder og danske virksomheders evne til at forsyne hjemmemarkedet i konkurrence med udenlandske virksomheder.

Dansk industri har gennem årene afsat en stigende del af produktionen i udlandet - fra ca. 30 pct. i begyndelsen af 1960'erne over ca. 45 pct. i begyndelsen af 1970'erne og omkring 50 pct. af produktionen i 1976-78. Industrieksporten steg meget stærkt - ca. 11 pct. - i mængde i 1979, således at eksportens andel af produktionen yderligere er steget sidste år. En del af denne stigende eksportandel er udtryk for den internationale arbejdsdeling gennem stigende handel med industrivarer og har for Danmark som modstykke, at samtidig er en stigende del af det danske forbrug af industrivarer dækket ved import - fra en tredjedel af forbruget i begyndelsen af 1960'erne over godt 40 pct. i begyndelsen af 1970'erne til nu knap halvdelen i de seneste år.

Målt i forhold til den samlede forsyning med industrivarer til forbrug og til investering her i landet har dansk industri utvivlsomt tabt markedsandele, men årsagerne her til er forskellige. Der kan dels være tale om en i øvrigt nyttig specialisering, dels om, at en større del af den danske efterspørgsel har rettet sig mod varer, vi ikke producerer, fordi et lille land ikke har forudsætninger herfor - biler og fly er eksempler herpå. Der kan også være tale om, at dansk industri på områder, der ikke kan siges at være unaturlige for dansk industri, af forskellige grunde, som jeg senere skal omtale, er blevet helt eller delvis udkonkurreret. Det kan naturligvis være betænkeligt både ud fra økonomiske og ud fra beskæftigelsesmæssige hensyn. Et af vore industripolitiske problemer er netop, hvorvidt og med hvilke midler en sådan udvikling bør bekæmpes.

Hvad angår dansk industris andele på udenlandske markeder målt i forhold til de pågældende landes import af industrivarer, synes det, som om dansk industri omkring midten af 1970'erne har mistet andele på nogle af de lande, vi handler mest med. Det er

[Industriministeren]

muligt, at dette delvis kan forklares med en drejning af efterspørgslen over mod varer, vi ikke fremstiller, på samme måde som omtalt for det danske markeds forsyning. Den kraftige stigning i dansk industrieksport i 1979 må dog antages at have medført, at dansk industri har bevaret sine markedsandele sidste år i de lande, vi handler mest med.

Ved vurderingen af dansk industris konkurrencesituation er det naturligtvis ikke tilstrækkeligt at konstatere, hvorledes dansk industri hidtil har formået at placere sig. Man må søge at bedømme, hvorledes udsigterne tegner sig – i hvert fald i de nærmeste år.

Her vil udviklingen i de internationale konjunkturer spille en endog meget væsentlig rolle. Det har således gennem en årrække været karakteristisk, at dansk industrieksports udvikling stort set har fulgt konjunkturerne i de lande – først og fremmest de nordiske lande, Tyskland og Storbritannien – hvortil hovedparten af dansk industrieksport afsættes.

Den internationale konjunkturudvikling sætter også sit præg på industriens afsætningsmuligheder på det danske marked, dels direkte ved, at øget eksportproduktion skaber øget hjemlig efterspørgsel, dels ved, at ugunstige konjunkturer i andre industrilande medfører stigende udenlandsk konkurrence på det danske marked.

Internationale bedømmelser af konjunkturudsigterne for 1980 og 1981, som fremkom i slutningen af 1979, pegede alle på sandsynligheden af en væsentlig konjunkturafmatning på de fleste af dansk industris afsætningsmarkeder, ikke mindst på grund af de stærkt stigende oliepriser. Energisituationen er yderligere skærpet af begivenheder sidst på året, og hertil kommer den usikkerhed, som de internationale politiske forhold på det seneste har skabt. Der kan derfor ikke være tvivl om, at vi i 1980 og 1981 står over for en konjunkturudvikling, som vil skabe vanskeligheder også for dansk industri. Vi kender ikke styrkegraden af disse vanskeligheder endnu, men at dansk industris konkurrencesituation bliver barskere i de kommende par år, vil næppe kunne betvivles.

Hertil kan føjes et andet forhold, som sandsynligvis yderligere vil skærpe dansk industris situation. Det er den fortsat øgede konkurrence fra udviklingslandene, som i

kraft af lave lønninger er i stand til at tilbyde industrivarer til priser, dansk industri ikke kan konkurrere med. Ofte er der tale om forbrugsvarer, som traditionelt har haft en betydelig plads i dansk produktion. Det kan være smertefuldt for dansk produktion og beskæftigelse at se sig udkonkurreret på denne måde. På den anden side må vi erkende, at skal der skabes mere ligelighed og mere tryk i denne højst utrygge verden, må udviklingslandene have mulighed for at opbygge deres industri. For at afbøde virkningerne heraf for dansk industri må der på mange områder ske en omlægning af produktionen. Det betyder yderligere udfordringer og vanskeligheder for industrien.

Lad mig til slut i denne forbindelse nævne yderligere en udefra kommende omstændighed, der har præget og desværre antagelig fortsat vil præge dansk industris konkurrencesituation. Jeg tænker på den støtte, mange stater yder deres industrier på snart det ene, snart det andet kriseprægede område i form af subsidier eller støtte til dækning af virksomhedernes tab. Stærke politiske og sociale bevæggrunde ligger bag disse staters handle-måde. Vi kan søge at bekæmpe disse foranstaltninger internationalt, men det vil ikke være realistisk at forestille sig dem afskaffet i de nærmest kommende år. Vi står over for et problem, vi enten fortsat må leve med eller søge at løse ved en ændring af den hidtidige danske holdning til industristøtte.

Jeg vil herefter vende mig til, hvad forespørgeren kalder »produktionssektorens arbejdsvilkår«. Herved forstår jeg de vilkår for industriens virke, som vi selv har – eller måske rettere burde have – indflydelse på. Jeg går ud fra, at forespørgeren især har tænkt på industriens omkostnings- og indtjeningsforhold.

Industriens største omkostning er udgiften til råvarer og energi – godt halvdelen af industriens produktionsværdi. Råvarerne, halvfabrikata og brændsel kommer fra udlandet eller er landbrugsvarer, hvis priser ligeledes er internationalt bestemt. Vi har derfor ikke megen indflydelse på disse omkostningselementer, og det er et spørgsmål, om dansk industri er ringere stillet end de landes industrier, vi først og fremmest konkurrerer med. På nogle områder har de udenlandske virksomheder nok adgang til billigere råvarer og energi, men i betydeligt omfang har dansk

[Industriministeren]

industri tilpasset sig disse forhold, således at hovedvægten af dansk produktion nu ligger på områder, hvor disse forskelle er af mindre betydning.

Ser man på udviklingen i industriens time-løn i Danmark sammenholdt med udviklingen hos vore vigtigste samhandelspartnere, fremgår det, at lønstigningen i national valuta i Danmark, Norge og Sverige i gennemsnit for den seneste 4 års periode har ligget på samme niveau - 10-11 pct. årligt - at UKs lønstigninger har været noget større og Vesttysklands betydeligt mindre. I 1978 og i 1979 har imidlertid ud over den tyske også den svenske og norske lønstigningstakt ligget noget lavere end den danske, medens UKs lønstigninger har ligget højere.

Til disse lønudviklinger må ændringer i forholdet mellem de nationale valutaer tages i betragtning, og hertil kommer, at forskelle i produktivitsudviklingen kan øve en betydelig virkning på lønudgiften pr. produceret enhed, der jo er det helt afgørende for konkurrenceevnen. Jeg skal ikke her indlade mig på en endelig vurdering af udviklingen i lønomkostningerne pr. produceret enhed i dansk industri sammenlignet med andre industrilande. Det må tilkomme en senere, mere detaljeret industriredegørelse. For et par år siden viste undersøgelser betydelige produktivitsstigninger i dansk industri, men de sidste års udvikling tyder ikke på, at denne stærke produktivitsstigning helt har kunnet fastholdes. Jeg skal derfor indskrænke mig til at understrege, at lønstigninger, der ikke modsvares af produktivitsstigninger, kan indebære en omkostningsudvikling, der kan være farlig for produktion og beskæftigelse i de dele af industrien, hvor den prismæssige konkurrence er stærk. Det har da også været regeringens holdning at modvirke en sådan udvikling, og hertil kræves stor forståelse både fra de ansattes og fra virksomhedsledernes side.

Det høje danske renteniveau er ofte bragt ind i diskussionen om dansk erhvervs forhold og fortjener derfor en nærmere omtale.

I 1978 havde industrivirksomheder med mere end 20 ansatte tilsammen en renteudgift på 3 mia kr., men samtidig renteindtægter på 1,7 mia kr., altså en nettoudgift på 1,3 mia kr., svarende til 2,6 pct. af værditilvæksten. Man kan derfor næppe sige, at renteudgifterne har været et udslagsgivende omkost-

ningselement. Det er selvfølgelig en gennemsnitsbetragtning. Det er langtfra alle virksomheder, der både har renteindtægter og -udgifter, og der findes desværre ikke få danske virksomheder, for hvilke renteudgifterne er en tung byrde. Det er imidlertid et spørgsmål, om industrien som helhed kan siges at være særlig tynget af det danske renteniveau.

Til belysning heraf har vi i industriministeriet nærmere undersøgt sammensætningen af industriens kapitaltilførsel. For 1977 og 1978 i gennemsnit beløb industriens bruttoopsparing i form af afskrivninger og henlæggelser sig til ca. 6 mia kr. Fra det danske kapitalmarked tilførtes industrien 0,8 mia kr. fra obligationsmarkedet og ca. 0,3 mia kr. fra aktiemarkedet, medens en lille stigning i pengeinstitutternes udlån til industrien i 1978 var opvejet af en tilsvarende nedgang i udlånene i 1977. Så fik industrien tilført ca. 1,4 mia kr. årligt i 1977-78 som lån til nedsat rente i form af K-lån, egnsudviklingslån og eksportfinansieringslån m. v., og endelig opnåede industrien lån i udlandet, formidlet af pengeinstitutterne, på 1,7 mia kr. årligt i gennemsnit i de to år. Det vil ses heraf, at kun ca. 10 pct. af industriens samlede kapitaltilførsel på ca. 10 mia kr. årligt - nemlig aktieemissioner og obligationslån - var direkte bestemt af det danske renteniveau. Det er dog et forhold, som må tages i betragtning, når talen er om det danske renteniveaus indflydelse på dansk industris vilkår.

Industriens samlede indtjening - efter renter og afskrivninger - før skat har næsten uforandret beløbet sig til ca. 5 mia kr. årligt i 1976-78, og resultatet i 1979 har antagelig ikke været stort anderledes. I betragtning af prisudviklingen er en sådan stagnation naturligvis betænkelig. Som nævnt er industriproduktionen kun steget 2-3 pct. årligt i disse år. Jeg havde gerne set en mere blomstrende udvikling for industrien i kraft af større stigning i produktion og beskæftigelse. Jeg tror, det er her, den centrale problemstilling ligger. Hvorledes får vi igangsat en industriel ekspansion under de ydre forhold, som bydes os? For et samfund med et velfærdsniveau som det danske er vor industrisektor helt utvivlsomt for lille.

Jeg er ikke så sikker på, at det er realistisk at tro, at dansk industris rentabilitet som helhed kan sættes meget i vejret. Danmarks Statistik har beregnet industriens afkastnings-

[Industriministeren]

grad – dvs. driftsresultat før renter i procent af samlede aktiver – til godt 9 pct. i 1977 og 1978. Egenkapitalens forrentning har nok været noget større. Sammenholdt med en dansk obligationsrente på 16–17 pct. er det bestemt ikke imponerende, men i forhold til det internationale renteniveau – jfr. mine bemærkninger om industriens kapitaltilførsel – er resultaterne måske ikke helt så uacceptable.

I 1976–78 har industrien som helhed betalt indkomstskatter på godt 1 mia kr. årligt, svarende til 21–23 pct. af driftsresultaterne før skat. Det kan næppe kaldes skatteplyndring og stiller næppe danske virksomheder ugunstigere end tilsvarende udenlandske.

Aktuelt er industriens konkurrencevilkår blevet påvirket af justeringerne af kronkursen i slutningen af 1979. Ved årsskiftet var kronkursen gennemsnitligt ca. 7 pct. lavere end i begyndelsen af 1979 over for vore vigtigste handelspartnere. Industriens udgifter til importerede råvarer m. v. forøges naturligvis tilsvarende, men lykkes det at holde igen på de indenlandske omkostninger, kan krone-nedskrivningen komme til at betyde et tiltrængt »lift« af dansk industris konkurrenceevne.

Så ønsker spørgeren at kende min mening om industriens investeringslyst i 1980–81.

I årene 1976–78 har industriens faste investeringer været næsten uforandret ca. 5½ mia kr. årligt og i 1979 ca. 6 mia kr. i løbende priser. Det vil sige, at der har været tale om en nedgang målt i realværdier.

Man kan over en længere årrække gøre den iagttagelse, at industriens faste investeringer ligger meget nær industriens bruttoopsparing. I nogle år en smule over, når konjunkturudsigterne har tilskyndet til investeringer, i andre, mindre lovende år, f. eks. i 1976–78, har investeringerne været lidt mindre end opsparingen. Det synes altså, som om investeringslysten først og fremmest afhænger af industriens egen opsparing, der stort set er bestemt af indtjeningen, og i anden række af industriens vurdering af den nærmeste fremtid.

Som jeg nævnte, er udsigterne for industriens konkurrencesituation ikke de lyseste for de nærmeste år. Man kan derfor ikke umiddelbart vente noget opsving i investeringerne. Det er betænkeligt, fordi den stærkere udvikling i industriens produktion og beskæftig-

se, som vi har behov for, utvivlsomt forudsætter øgede investeringer.

Et andet hovedproblem for den fremtidige industripolitik er: hvorledes tilskyndes industrien til at investere med en kraftig produktionsforøgelse for øje?

Jeg tror ikke, det er tilstrækkeligt at stille forholdsvis gunstige lånemuligheder til rådighed. Jeg kan nævne, at industriens K-lån fra finansieringsinstituttet og egnsudviklingslån samt finanslån fra udlandet er forøget med ca. 1 mia kr. i de seneste år, men industriens investeringer er som nævnt ikke steget. Det synes altså, som om man i stedet har anvendt en stigende del af industriens egen opsparing til konsolidering. Det kan være en særdeles fornuftig disposition, men det beforder ikke en industriel ekspansion. Det må håbes, at de udvidede rammer for ATPs aktiekøb og de betydelige midler, der er til rådighed fra Lønmodtagernes Dyrtdsfond, kan give grundlag for nyt initiativ i form af industriinvesteringer, som kan igangsætte den øgede vækst i industriproduktionen, som det danske samfund har så hårdt brug for.

Lad mig så til slut takke forespørgeren for denne lejlighed til kort at gøre status over dansk industris stilling ved 10-årsskiftet og til at nævne nogle af de industripolitiske problemer, vi står over for. Jeg håber, at mit indlæg kan være udgangspunkt for overvejelser af, hvorledes vi løser disse problemer. Jeg vil for mit vedkommende i de kommende måneder tage kontakt med repræsentanter for industrien og dens ansatte med henblik på drøftelse af mål og midler for dansk industripolitik samt foranledige en industripolitisk redegørelse, der kan danne basis for en bredere debat herom senere i denne folketingssamling.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg vil gerne takke ministeren for en oplysende redegørelse, der helt henholder sig til, hvad der er spurgt om, og så vil jeg gerne takke for løftet om, at vi får en fyldig redegørelse senere i samlingen. Jeg er også tilfreds med, at ministeren ligesom jeg synes, det er rigtigt, at vi diskuterer industriens og erhvervslivets forhold ved indgangen til 1980erne.

Når vi har stillet forespørgslen, er det netop, fordi vi har været opmærksomme på, at

[Askjær Jørgensen]

mange af erhvervslivets folk har været rådvilde og ikke rigtig har vidst, hvad de skulle. Man har ikke turdet noget som helst, og derfor har vi ment, det var på sin plads at forsøge fra dette hus at give udtryk for, hvordan situationen er, og hvad de enkelte partier eller deres ordførere på området mener, således at folk, der spekulerer på, om de skal tage nye initiativer eller lade være, kan få en pejling af den politiske situation.

Da vi i mit parti formulerede forespørgslen, overvejede vi, om vi skulle stille den til en række ministre, for det er jo således, at erhvervslivets forhold berøres af en masse forskellige ministerier. Når det netop er industriministeren, vi henvender os til, er det, fordi netop industriministeren har stor erfaring på forskellige områder fra forskellige poster, men jeg går ud fra, at man ikke vil tage mig det fortrydeligt op, hvis jeg kommer med spørgsmål og betragtninger, der måske er på grænsen af industriministerens nuværende ressort. Vi betragter det altså således, at industriministeren har en kapacitet, der betyder, at han sagtens vil kunne besvare ting, der ikke umiddelbart ligger inden for en industriministers ressort.

Industriministeren nævnte, at der er mange støtteordninger af forskellig slags rundt omkring i verden, også i lande, som vi skal konkurrere med. Det er rigtigt. I 1960erne og op gennem 1970erne er der også afprøvet masser af erhvervsstøtteordninger i Danmark inden for samtlige erhvervsgrene. Det er vel svært at finde en erhvervsgren i Danmark, der ikke på en eller anden måde har fået støtte, om ikke andet så har man betalt en konsulent for en erhvervsgren. Jeg synes, vi bør overveje, om disse former for erhvervsstøtteordninger skal fortsætte i 1980erne.

Jeg har noteret mig med tilfredshed, at en af de forholdsvis nye folk i venstre har udtalt sig på linje med, hvad fremskridtspartiet mener om selektive erhvervsstøtteordninger, nemlig at det faktisk er noget, som udnyttes af dem, der ikke rigtig har brug for det, af de firmaer, der har mest juridisk bistand til rådighed; og de, der egentlig skulle udnytte støtten, gør det ikke. Vi har også nogle gange i erhvervsudvalget haft fat i de selektive erhvervsstøtteordninger.

Jeg vil spørge ministeren, om han kan finde andre i dette samfund til at betale erhvervsstøtteordninger end netop erhvervslivet

selv. Er det ikke således, at hvis man f. eks. bruger 100 mill. kr. til en erhvervsstøtteordning, så skal der enten lånes 100 mill. kr., eller også skal der opkræves 100 mill. kr. i skat? Og 100 mill. kr. i skat smitter omgændede af med øgede lønkrav og nye pristalsportioner osv., forøgede omkostninger. Er det ikke således, at alle disse erhvervsstøtteordninger, som vi er kørt frem med igennem 1960erne og 1970erne, enten er betalt af erhvervslivet selv eller også har figureret som lånoptagelser og dermed er baggrunden for den situation med den høje rente, vi på ulykkelig vis er kommet ud i?

Jeg synes også vi skulle tage fat på i dag at snakke lidt om renten. Vi fik jo at vide nu, at det ikke var en ret stor procentdel. Men Per Hækkerup udtalte jo som økonomiminister, og jeg tror, det var rigtigt, at når vi i Danmark har en stor udlandsgæld, så er det nødvendigt for at styre vore pengeforhold, at vi har et højt indenlandsk renteniveau. Det var, ligesom Per Hækkerup ville fortælle os, at det danske renteniveau skulle ligge lidt over det udenlandske niveau, for at vi kunne styre det.

Den udenlandske rente har jo bevæget sig i en uhyggelig retning det sidste par år. Hvis man kigger på, hvad eurodollarrenten var i oktober 1977, så vil man se, at den var 7 pct. I oktober 1979 var den 14 pct., og eurodollarrenten er vel 15–16 pct. her ved årsskiftet. Hvis det er rigtigt, hvad Per Hækkerup sagde, at det danske renteniveau skulle ligge lidt over, så vil det faktisk sige, at når den udenlandske rente stadig bevæger sig opad, så vil vi jo være nødt til at komme op på et meget højt indenlandsk renteniveau. Jeg ved ikke, om det er rimeligt at spørge – det er på grænsen af ministerens område – om vi kan få noget at vide om, hvorvidt man i regeringen tror, at vi for at styre det, nu da udlandsgælden og renten vokser, skal forvente en endnu højere rente i det danske samfund hen på foråret, hen på sommeren, i forbindelse med det, jeg har spurgt om i 1980–1981. Vi vurderer det således i fremskridtspartiet, at hvis man fortsætter med at føre den politik, som regeringen har lagt op til, så vil udlånsrenteniveauet i Danmark stige voldsomt, og det vil vi gerne have en afklaring af.

Når ministeren erkender, at der ikke rigtig er nogen investeringslyst, at der ikke er den

[Askjær Jørgensen]

ekspansion, vi kunne ønske os, og som der er behov for, ville vi også gerne, at man kunne løfte lidt af sløret for, hvad man har tænkt sig.

Vi kan f.eks. læse, hvad der stod i Jyllands-Posten lørdag den 19. januar under rubrikken »Penge og produktion«. Det var en udtalelse af firmaet Egetæppers direktør i Herning:

»Der ligger ikke interne vanskeligheder bag beslutningen om at stoppe byggeriet, umiddelbart før spaden er stukket i jorden, siger direktør Vagn Larsen til Jyllands-Posten; Egetæpper har aldrig kørt så godt, som det gør i øjeblikket. Vi kan i særdeleshed på eksportmarkederne afsætte væsentligt mere, end vi kan producere. Derfor mente vi, at der ikke alene var behov for en betydelig udvidelse, men vi kunne også se fornuften i at ekspandere og dermed skabe øget produktion og flere arbejdspladser.

Dispositionerne på det politiske område har imidlertid udviklet sig således, at direktionen anser det for direkte tåbeligt at ekspandere på nuværende tidspunkt. De vilkår, som politikerne på Christiansborg byder erhvervslivet, gør enhver disposition og ethvert initiativ så usikkert og så risikofyldt, at man foretrækker at lade være med at sætte noget i gang.«

Når dygtige industrifolk udtaler sig på den måde og begynder at disponere på den facon, så synes jeg nok, at vi her i folketinget, der beskæftiger sig med erhvervspolitik, i allerhøjeste grad har behov for at diskutere det, også her i folketingssalen.

Jeg vil faktisk trygle og bede regeringen om, at man vil sige til dansk erhvervsliv: ja, det er rigtigt, at hvad vi har gennemført af kriselovgivning her i december måned, er mere vidtgående, end det er rimeligt for erhvervslivet; vi er indstillet på, at der skal ske en mildning. Og så bør man altså give erhvervslivet nogle garantier for, at det ikke forværres yderligere. Der er formuebeskatningen. Der er restriktioner på den ene og den anden måde. Jeg synes, at industriministeren skulle komme herop og love os, at man også vil tage fat på det uheldige, man fik lavet vedrørende prisstoploven, hvor virksomhederne ikke har mulighed for at indregne øgede omkostninger til finansiering og til nyinvesteringer i priserne. Det er jo yderligere aktuelt, hvis industriministeren bliver nødt

til at give mig ret i, at der er noget, der tyder på, at vores udlånsrenteniveau vil vokse yderligere.

Jeg håber, at vi kan få en saglig debat hele dagen igennem. Jeg har ikke ønsket polemik, det synes jeg faktisk at situationen er for alvorlig til. Men jeg er også på det hold, der mener, at hvis ikke industriministeren vil løfte sløret for bedre vilkår for produktionen i Danmark, så er vi nødt til at sige til erhvervslivet, at så har erhvervslivet ikke mulighed for at have tillid til den nuværende regering.

Westh (S):

Vi har to meget store problemer i dansk politik, nemlig betalingsbalanceunderskuddet og de mange ledige, på trods af at der er flere i arbejde nu end nogen sinde tidligere.

For at klare disse to problemer finder regeringen og socialdemokratiet det afgørende nødvendigt, at vor industri og vort erhvervsliv i det hele taget er konkurrencedygtigt over for udlandet. Vi finder det endvidere nødvendigt, at industrisektoren bliver større. Man kan måske med en lidt flot bemærkning sige, at den industri, vi har i Danmark, gennemgående klarer sig pænt, men at der bare er for lidt af den.

Når jeg siger, at det er en lidt flot bemærkning, så er det bl. a., fordi vi i socialdemokratiet er klar over, at omkostningsniveauet i Danmark for i hvert fald en del virksomheder er så højt, at de har svært ved at klare sig og især ved at udvikle sig. Omkostningsniveauet kan f.eks. forhindre en ønskværdig produktudvikling og markedsføring. Vi har erkendt, at vi må gøre noget ved vort omkostningsniveau, hvis vi skal have mulighed for at forbedre beskæftigelsen og betalingsbalancen i 1980 og senere.

Nu er det ikke sådan, at vi i socialdemokratiet tror, at lønningernes højde er det eneste, der har betydning for konkurrenceevnen. Der spiller mange andre faktorer ind, f.eks. kvaliteten af arbejdet, overholdelse af leveringsfrister, design m. m. Mulighederne for at skaffe tilstrækkeligt med kapital til en rimelig rente og råvarepriserne er naturligvis også af helt afgørende betydning. At lønningerne ikke er det eneste afgørende, ses bl. a. af, at lande med langt lavere lønniveau end Dan-

[Westh]

mark også har beskæftigelses- og valutaproblemer.

Vi erkender imidlertid, at lønningerne spiller en meget stor rolle, når vi skal konkurrere med udlandet. Regeringens helhedsplan fra december indeholdt da også omkostningsdæmpende forslag, bl. a. forslag til neddæmpning af lønudviklingen. Forslagene betød afgørende forringelser i de overenskomster, som folketinget tidligere i 1979 havde vedtaget, bl. a. med partiet venstres stemmer. Socialdemokratiet og lønmodtagernes organisationer var enige om forslagene som en del af den helhedsløsning, som regeringen foreslog.

Som bekendt lykkedes det desværre ikke regeringen at komme igennem med hele planen. Det overskudsdelingsforslag, der skulle give lønmodtagerne lidt perspektiv i lønsningen, gled ud, ikke kun på grund af de borgerlige partier, men minsandten også fordi SF ikke mente at kunne støtte dette forslag, som lønmodtagernes organisationer tillagde den allerstørste vægt.

På trods af at den vedtagne løsning ikke sikrede overskudsdeling, med den følge at lønpolitikken ikke blev så stram som oprindeligt tænkt, må vi sige, at decemberløsningen afgørende forbedrede konkurrencesituationen for en lang række industrivirksomheder. Det, at der forsvinder 5½ dyrtidsportion af 8 inden marts 1981, betyder, at virksomhederne i Danmark skal udbetale godt 7 mia. kr. mindre i løn, end de alt andet lige ellers skulle have gjort. Det er ikke noget at kimse ad, og vi finder det uforståeligt, at arbejdsgiverne kunne få sig selv til at tale om blålys i den forbindelse. Helhedsplanen indeholdt desuden en devaluering over for alle vore konkurrentlande, hvilket for mange virksomheder vil betyde en forbedret konkurrenceevne i 1980.

Decemberløsningen indeholdt også forslag, som indebærer byrder for erhvervslivet. Det var nødvendigt og rigtigt for at opnå den fornuftige balance i helhedsplanen, der skulle til for at få en bred forståelse for planen. De byrder, der blev pålagt erhvervslivet, er dog i forhold til de konkurrenceforbedrende dele af planen forholdsvis små.

Som jeg tidligere har nævnt, er der en lang række forhold, der spiller ind, når vi skal vurdere Danmarks konkurrenceevne. Jeg vil kort omtale enkelte.

Vi har i Danmark et dagpengesystem, der fritager danske erhvervsvirksomheder for en lang række udgifter til sociale formål og understøttelse, som deres konkurrenter i udlandet må afholde over virksomhedernes drift. Jeg tror, at vores dagpengesystem er med til at give vore virksomheder en konkurrencefordel, som erhvervslivet skulle skønne lidt mere på.

For at styrke vores konkurrenceevne i de kommende år vil det være af betydning, at der uddannes tilstrækkelig mange til at gå ind i erhvervslivet. Her er et punkt, hvor vi finder at samfundet burde gøre noget mere for at hjælpe erhvervslivet. Regeringen arbejder da også med dette, bl. a. ved at søge at øge tilgangen til de erhvervsfaglige grunduddannelser.

Et vigtigt konkurrencemoment i de kommende år vil være den teknologiske udvikling. Der er ingen tvivl om, at skal Danmark klare sig som industrialisation, så skal vi lave avancerede produkter, hvilket kræver både dygtige medarbejdere i alle led og høj teknologi. Men hvis man uden særlig overvejelse hæmningsløst kaster sig ud i en teknologisk udvikling, risikerer man en række følgevirkninger, som samfundet ikke kan være tjent med. Jeg tror, at hvis vi kan indføre ny teknologi i et fornuftigt samvirke mellem ledelse, ansatte og samfund, vil det give os en god mulighed for at blive styrket i den internationale konkurrence.

De erhvervsstøtteordninger, der findes her i landet og i udlandet, spiller en stor rolle for vor konkurrenceevne. Vi må stædigt forsøge at sikre, at internationale aftaler, f. eks. inden for EF og GATT, respekteres af alle nationer. Dernæst må vi sikre os, at de støtteordninger, vi har herhjemme, er så effektive som muligt. Vi finder det rigtigt fra tid til anden at tage disse ordninger op til overvejelse for at se på, om støttemidlerne kan bruges bedre. Jeg tror, at det offentlige fremover skal være meget opmærksomt på de muligheder, der kan ligge i en støtte især til produktudvikling og markedsføring, og det er muligt, at vi skulle bruge flere erhvervsstøttemidler på denne front.

Som sagt er det vigtigt med kapitaltilførsel til erhvervslivet. Lønmodtagernes organisationer er klar over dette og har peget på konstruktive muligheder for at sikre risikovillig kapital. Øgede ATP-midler og Lønmodtager-

[Westh]

nes Dyrtidsfond giver bedre muligheder end tidligere for mere erhvervsaktiv kapital. Regeringen søger også gennem sin generelle politik at sikre, at de midler, der findes i samfundet, placeres i aktive og ikke i passive investeringer.

Som industriministeren har sagt, står vi over for nogle vanskelige år også for industriens vedkommende. Vi tror imidlertid på, at vi kan klare vanskelighederne, hvis vi samarbejder om at løse problemerne. Socialdemokratiet og industriministeren vil i den kommende tid bruge mange kræfter på i samarbejde med folketingets partier og erhvervslivets organisationer at udforme en industri- og erhvervspolitik, der kan øge vores konkurrenceevne til glæde for både beskæftigelse og valutaintjening.

Formanden:

Inden jeg giver ordet til hr. Arne Christiansen, skal jeg give forespørgeren ordet for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg takker. Det drejer sig om, at jeg havde fået et forslag om motiveret dagsorden lagt forkert ind i bladene og ikke nåede at få det fremsat. Jeg skal derfor fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget udtaler, at jo højere indkomstskatten er, des højere er erhvervsvirksomhedernes lønudgifter, og derfor er den direkte vej til bedre konkurrenceevne i erhvervslivet størst mulig nedsættelse af indkomstskatten.

Tinget går derefter over til den næste sag på dagsordenen.«

Formanden:

Der er fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår i den videre forhandling.

Arne Christiansen (V):

Jeg noterede mig, at forespørgeren selv foretog en afgrænsning af emnet, idet han nævnte landbruget, men koncentrerede sig om byerhvervene. Det må nok være rimeligt, når man læser teksten i forespørgslen, synes

jeg, at understrege, at erhvervslivet er andet og mere end byerhvervene, også når man ser på valutaintjening og beskæftigelse, men jeg er glad for afgrænsningen. Der har jo været lejlighed til – og bliver det nok også i fremtiden – at diskutere det andet hovederhvervs vilkår.

Jeg vil gerne takke ministeren for, at han fremhævede en række kendsgerninger, der i høj grad tjener til at belyse industriens og de mindre byerhvervs vilkår. Det var vel jordnære betragtninger uden de store visioner, men jeg forstår også, at vurderingerne gælder for årene 1980 og 1981.

Jeg finder, at vi, inden vi kigger på de hjemlige vilkår, hvor min opfattelse nok afviger en del fra industriministerens, på nogle områder måske også fra forespørgerens, må notere, at udefra har industrien i én henseende fået andre vilkår i 1970'erne: EF har som en af hjørnestenene en toldunion, der har givet industrien nye muligheder.

Herhjemme har politiske beslutninger derimod virket i modsat retning for industri og for erhvervsliv i almindelighed, og der kan derfor være god grund til på baggrund af stadig voksende hindringer gennem lovgivningen at complimentere industrien for den udvikling, der produktivitetsmæssigt og eksportmæssigt trods alt er sket i det sidste årti, jævnfør hvad industriministeren beskrev for et øjeblik siden. Problemerne for erhvervslivet er store. De er ikke selvskabte af erhvervene, men som sagt skabt af en fejlagtig politik.

Da erkendelsen heraf måske lidt langsomt voksede frem hos regeringen, gjorde den ikke, hvad man kunne forvente, nemlig for at gavne valutaskabende erhverv at bestræbe sig på at skabe et bedre klima for industrien, for erhvervslivet i det hele taget, for at gavne valutaintjening og beskæftigelse. Man skærpede reglerne for investeringsfradrag, man skærpede formueskatten, man skærpede selskabsskatten. Vi har dobbeltbeskatning af aktier, og vi oplever, hvordan dette automatisk fører til stadig flere inaktive investeringer. Man lod i vid udstrækning lønudviklingen fortsætte, selv om der var tilløb til enkelte begrænsninger. Det betyder eksempelvis i dag, at omkostningsforholdet mellem England og Danmark er 2:1. Man gennemførte, det erkender jeg, en nødvendig prislov, men den har fået en række utilsigtede virk-

[Arne Christiansen]

ninger for erhvervslivet. Og bag disse konkrete lovgivningsinitiativer svæver til stadighed i debatten truslen mod erhvervenes dispositionsfrihed i form af den evige snak om ØD og centrale fonds.

Dag for dag oplever vi, hvordan erhvervslivet umiddelbart, men navnlig efterhånden som de gør erfaringerne, henvender sig om disse stadig voksende problemer. Her på det sidste – for at tage noget helt aktuelt – er det ikke mindst formueskatten og de utilsigtede virkninger af prisloven, der gør sig gældende.

Når jeg har nævnt dette, og når vi skal vurdere udvikling og vilkår, så tror jeg, det er nødvendigt ud over de politisk betingede at pege på nogle, som er typisk danske. Vi har ingen store virksomheder i international forstand, de største har vel 10.000–12.000 beskæftigede, og der er kun omkring 90 med over 500 ansatte. Alligevel gør dansk industri sig gældende, om ikke globalt og ikke i det decideret masseproduktion, så på et område, som vi bør styrke og kæle for. Industriens muligheder ligger først og fremmest i specialisering, i det, der på nydansk hedder nicheindustrien. Det er en udvikling, som vi kan notere med tilfredshed, og som vi som sagt bør styrke og opmuntre, og det sker ikke ved industripolitisk styring eller ved selektiv støtte, og jeg vil gerne her føje noget afgørende til om erhvervenes holdning.

Jeg finder, det er noget typisk og afgørende, at dansk industri til stadighed fraber sig nogen form for subsidier. Man har taget afstand fra tanker herom. Det, der ønskes, er et bedre klima, gerne med offentlige ordninger og foranstaltninger, som industri og stat kan blive enige om, og som de i fællesskab kan styre. Her er det naturligt at nævne, at vi har en række sådanne ordninger, der efter erhvervslivets opfattelse stort set fungerer tilfredsstillende, når det gælder eksportfremme, produktivitsfremme, projektudvikling osv., men det er naturligvis nødvendigt med en stadig ajourføring, således at den slags ordninger ikke bliver en sovepude for erhvervslivet.

Jeg vil også gerne gøre nogle bemærkninger om det, jeg vil kalde underskoven, de små og mellemstore virksomheder, som jo indtager en central placering i samfundsøkonomien. De mindre virksomheder inden for handel, håndværk og industri beskæftiger ca. 650.000 mennesker, og de bidrager vel med

en 20 pct. af bruttofaktorindkomsten. Det er meget ofte på disse områder, erhvervslivet henter dynamik og fornyelse som forudsætning for vækst, produktion og beskæftigelse. Vækstprocessen foregår typisk ved, at mindre virksomheder vokser sig større. Ifølge momsregisterstatistikken nystartes der årligt et antal virksomheder svarende til 6–7 pct. af den samlede virksomhedsbestand, men hvert år nedlægges der imidlertid lidt flere virksomheder, end der nyoprettes. Det er hovedsagelig mindre virksomheder. Det er et forhold, der ikke alene bør give anledning til eftertanke, men efter min opfattelse også til handling.

Jeg vil gerne i denne forbindelse nævne, at venstre agter at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om et hurtigtarbejdende udvalg, der kan kulegrave de mindre virksomheders problemer. Det gælder handel, håndværk og mindre industri.

Hvis balanceproblemer i dansk økonomi skal løses, så kræves der ekspansion af betalingsbalancesektoren. En sådan udvidelse kræver til gengæld den stærke underskov af mindre virksomheder, der med indsats af idé- og produktfornyelse kan gavne både eksport og importkonkurrence.

Jeg synes også, det skal nævnes, at mindre virksomheder danner rammen om en værdifuld livsform. Det er ofte familievirksomheder, hvor familiens medlemmer lever sammen i et naturligt produktionsfællesskab. Det er en erhvervsform, som vi i det stadig mere teknologiske samfund bør værne om. De mindre arbejdspladser rummer et godt og et nært arbejdsmiljø, som har uvurderlig betydning for motivation og produktivitet. Derfor må vi også have klarlagt, hvad det er for politiske problemer, der gør sig gældende på disse områder, hvilke barrierer det er, der hæmmer igangsættelse og drift af mindre virksomheder. Det er her nødvendigt, at vi får en mere samlet og målrettet politisk indsats for også at få kortlagt, hvad hele denne store flok af virksomheder i erhvervslivet betyder økonomisk, socialt og kulturelt.

Jeg mener, at vi kan sammenfatte disse problemer i tre hovedpunkter. Det er fjernelse af de barrierer på de skattemæssige, finansieringsmæssige, uddannelsesmæssige og sociale områder, der i dag hindrer etablering. Det er de store administrative byrder, som gør det vanskeligt at drive og udvide sådan-

[Arne Christiansen]

ne virksomheder, og det er en erhvervsbeskatning, som hæmmer selvfinansiering. Det er manglende tilførsel af risikovillig kapital. Og så er det endelig et stort kapitel, som kunne danne baggrund for en diskussion for sig selv, og det gør det nok også engang, nemlig hele miljø- og planlovgivningen.

Det må også være rimeligt at finde bedre muligheder for at stimulere de mindre virksomheders evne til produktudvikling og markedsføring. Hermed være ikke sagt, at en række af de ordninger, som jeg allerede har nævnt i forbindelse med den deciderede og måske lidt større industri, ikke også gælder for de mindre virksomheder, men der bør være mulighed for at få kortlagt, hvad der måtte være af problemer på disse områder.

Jeg vil gerne som afslutning henvise til, hvordan økonomer vurderer mulighederne for produktivitetsudvikling og den økonomisk-politiske udvikling i 1980'erne, når det gælder erhvervslivet. Den vurdering, jeg agter at citere, er sammenfaldende med den, som jeg her har givet udtryk for. Jeg vil gerne henvise til det seneste nummer af Nationaløkonomisk Tidsskrift, bind 117, nr. 3, 1979, der har en oversigt, der hedder »Kon-turerne af 1980'erne«, og jeg slutter her med at citere, hvad en medarbejder ved økonomisk institut ved Københavns universitet, hr. Niels Kjærsgaard, skriver om dette emne.

Han konkluderer, at der ikke er nogen genvej til økonomisk balance via direkte generelle indgreb i produktionsstrukturen. Arbejdsproduktiviteten er i dominerende grad bestemt af investeringerne og af kapitalapparatets størrelse. Øget arbejdsproduktivitet er således ofte kun en erstatning væk fra arbejdskraft og over til kapital. En sådan ændring synes tydelig, og den synes i høj grad styret af udviklingen i lønomkostningerne.

Løntilbageholdenhed synes således i stand til at få en effekt i retning af øget brug af arbejdskraft til erstatning af kapital. Argumenterne om, at indkomstpøolitik sænker produktiviteten som følge af uro på arbejdsmarkedet og som følge af bånd mellem lønnen og arbejdstempoet, synes derimod ikke bekræftet.

Her slutter jeg citatet fra en vurdering af produktivitetsudviklingen og de økonomiske og politiske muligheder i 1980'erne. Jeg kan tilslutte mig denne vurdering, og det ville

være mit ønske, at industriministeren også kunne gøre dette og handle derefter.

Kjelgaard (KF):

Indledningsvis vil jeg gerne takke industriministeren for den redegørelse, vi har fået. Den var sober og på mange måder forholdsvis nøgtern i vurderingen af situationen. Men set fra et konservativt synspunkt er det bare ærgerligt, at situationen er, som den er, og at der desværre efter gennemførelsen af pakkeløsningen i december ikke er nogen som helst grund til at tro, at udviklingen vil tegne sig lysere i de kommende måneder og år, snarere tværtimod.

Ministeren sagde, at industrien tegner sig for cirka to tredjedele af Danmarks samlede vareeksport og for cirka halvdelen af den samlede vareimport. Overføres dette mønster til 1978-tallene, hvor den samlede vareimport udgjorde ca. 81 mia kr. og eksporten ca. 65 mia kr., går den del af importen og eksporten, der vedrører industrien, nogenlunde lige op. Det er også bare ærgerligt, at der ikke er et stort eksportoverskud, men på den anden side siger det noget om, at det ikke er industrien, der ved sin import af maskiner og andre investeringsgoder skaber det stadig stigende underskud over for udlandet. Dette underskud skyldes noget helt andet, nemlig en forkert økonomisk politik.

Ministeren konstaterer med tilfredshed, at der inden for de sidste 4-5 år ikke har været noget fald i beskæftigelsen inden for industrien. Det er sikkert rigtigt, men tilstand er også en slags tilbagegang, og det er en kendsgerning, at arbejdsstyrken inden for industrien i løbet af de sidste 10 år, det vil sige i 1970'erne, er reduceret med ca. 10 pct., fra ca. 420.000 beskæftigede til ca. 380.000. I den samme periode er den offentlige sektor vokset med ca. 75 pct., fra ca. 400.000 ansatte til ca. 700.000, og beskæftiger i dag lige så mange som industri og håndværk tilsammen.

Vi har mange ledige, og dele af industrien døjer samtidig med at få tilstrækkelig arbejdskraft, det er paradoksproblemet osv., så denne udvikling har ikke gjort konkurrencesituationen bedre. Jeg hørte forleden om en virksomhed i Skive, der producerer noget så simpelt som karklude, men som ikke kan få tilstrækkelig arbejdskraft og er tvunget til at foretage en supplerende import fra Tyskland.

[Kjelgaard]

Jeg er enig med ministeren i, at de internationale konjunkturer, de stigende oliepriser og den stigende internationale usikkerhed er vigtige elementer i erhvervs- og industripolitikken. Det er faktorer, vi ikke har ret megen indflydelse på, men alligevel faktorer, vi gennem vort internationale samarbejde, f.eks. i OECD, har mulighed for at få oplysninger om i så god tid, at det er muligt at tage højde for nogle af dem.

Disse muligheder har regeringen i nogen grad forsømt. Flere olieprisstigninger har overrasket, selv om man har haft et vist kendskab til dem uden at træffe de nødvendige foranstaltninger. Men forhåbentlig har man lært noget af det med henblik på den fremtidige erhvervspolitik.

Det er rigtigt, at udviklingslandene er i stand til i kraft af lave lønninger at tilbyde ukomplicerede forbrugsvarer til priser, dansk industri ikke kan konkurrere med. Det gælder vel i særlig grad tekstilområdet, så tekstilindustrien i den henseende bliver særlig hårdt ramt. Men Danmark har ikke mindst gennem samarbejdet i EF mulighed for at påvirke konkurrencens omfang. Vi er med til at indgå handelsaftaler med u-landene, og det er en god form for u-landsbistand. Men jeg tror bare, vi i højere grad skal op på mærkerne, at vi i større omfang skal tage dansk industri med på råd, med i forhandlingerne, så aftalerne måske kan blive mere gensidige, så vore mere komplicerede produkter kan afsættes på endnu større markeder.

Den sidste udenlandske faktor, ministeren nævner, er andre landes forskellige former for erhvervsstøtte, forskellige former for protektionisme, som i mange tilfælde har været hindringer for danske varer. Disse forhold skal Danmark fortsat bekæmpe, ikke mindst inden for EF, og heldigvis har vi da set eksempler på, at det kan nytte. Det ville være en rigtig dårlig idé, hvis Danmark som modtræk mod de andre skulle til at indføre industristøtte. Det ville kun give en kunstig forbedring af konkurrenceevnen, som andre samfundsgupper eller erhvervslivet selv måtte betale. Det ville give en masse utilsigtede bivirkninger, og det ville være en dyr løsning, som på lidt længere sigt ville skabe konkurrenceforvridning, også på hjemmemarkedet.

Hertil kommer, at direkte industristøtte kunne blive en pind til industriens ligkiste eller grundstenen til en nationalisering. Det vil problemerne i hvert fald ikke blive mindre af, tværtimod. Jeg er helt overbevist om, at dansk industri ville betakke sig. I det konservative folkeparti vil vi med endnu større styrke fortsat bekæmpe subsidieordningerne i de lande, vi konkurrerer med, også gennem vores gruppe i Europa-Parlamentet.

Der er andre forhold, vi virkelig kunne få indflydelse på, hvis den politiske vilje var til stede. Det er desværre forhold, der vedrører vor hjemlige økonomiske politik, og dem gør ministeren ikke så forfærdelig meget ud af.

Industriministeren sagde så smukt i sin redegørelse, at han gerne havde set en mere blomstrende udvikling for industrien i kraft af større stigning i produktion og beskæftigelse. Ja men, hr. industriminister, hvorfor i alverden gør regeringen så alt, hvad den kan for at luge blomsterne væk og lade ukrudtet blive stående? Industrirådets formand har gang på gang udtalt sig i barske vendinger om regeringens økonomiske politik og især om de elementer, der vedrører dansk industri. Industrirådet og for den sags skyld mange andre har gang på gang skitseret løsninger på problemerne. Men regeringen vil ikke høre, den ved tilsyneladende bedre.

Hvorfor forkastede regeringen f.eks. Industrirådets 7 punkts plan, som blev forelagt på Marienborgmødet den 20. juni 1977? Denne plan skitserer helt konkrete forslag vedrørende en række af industriens forhold: finansieringsvilkår, valutalån, realkredit, skattelovgivning, afskrivningsregler, forskningsudgifter, beskatning af aktier, offentlige indkøb, udviklingskontrakter, eksportfremme, eksportkredit, u-landspolitik, energipolitik, lønudvikling og indkomstrammer. Planen var oven i købet ledsaget af både økonomiske og beskæftigelsesmæssige konsekvensberegninger, og konklusionen var, at hvis planen blev gennemført, ville den give en merbeskæftigelse i 1982 på ca. 100.000 personer og en forbedring af betalingsbalancen med 9-10 mia kr. Jeg fatter ikke, at regeringen ikke dengang tog Industrirådet på ordet og lod dansk industri vise, hvad den duer til.

I stedet er det de senere år gået sådan, at industrien er blevet mere og mere mistænkeliggjort. Overskud i virksomhederne, som er nødvendig til nyinvesteringer, er blevet til

[Kjelgaard]

profit, blevet til noget odiøst. Skatterne er steget, sidst selskabs- og formueskatten i december. Afskrivningsreglerne er blevet forringet. Der er indført et stop for priser og avancer, der i mange tilfælde betyder en direkte indtjeningsnedgang for virksomhederne. Der er indført udbyttebegrænsning, så det er blevet endnu mindre attraktivt at investere aktivt i erhvervslivet sammenlignet med de passive investeringer i obligationer og pantebreve.

Ja, det er de senere år gået sådan, at noget af det bedste og sikreste at investere i er statens kasseunderskud – et stort hul, det mest uproduktive, man kan forestille sig. Det passer ikke særlig godt med industriministerens bemærkninger om, at han gerne havde set en mere blomstrende udvikling for industrien.

Selv om industriministeren personlig er en flink og venlig mand, så er han dog medlem af en regering, der mere eller mindre er fagbevægelsens forlængede arm. Georg Poulsen udtalte for nylig, at det nuværende samfund ikke er LOs samfund, og derfor har LO ikke noget medansvar for udviklingen. Men sandheden er, at socialdemokratiet og fagbevægelsen arbejder konsekvent og målbevidst på at få endnu mere kontrol med og endnu flere snærende bånd lagt på dansk industri. Det er det stik modsatte, der er brug for.

Regeringen er i færd med at gøre alt, hvad den kan, for at luge blomsterne væk og bevare ukrudtet. Hvis det er udviklingen fremover, at man siger ét og gør det stik modsatte, så vil vi hurtigt finde os selv på fjerde trin af trappen til afgrunden, og så vil det kræve endnu flere kræfter at komme op igen.

Vi har mange gange skitseret en konservativ erhvervspolitik for både store og mindre virksomheder. Vi har mange gange givet udtryk for, at et produktivt erhvervsliv er forudsætningen for økonomisk vækst, forudsætningen for løsning af vore økonomiske problemer. Vi gik i oktober til valg på en konkret plan til løsning af nogle af dem. Vi har mange gange givet udtryk for, at den offentlige sektor er blevet alt for stor, og det glæder mig, at industriministeren er enig i den betragtning. Han siger det ganske vist på en anden måde, nemlig: »For et samfund med et velfærdsniveau som det danske er vor industrisektor utvivlsomt for lille.« Men meningen er den samme.

Den offentlige sektor svulmer op, skatte trykket øver lønpres og kvæler efterhånden alt initiativ og al virkelyst. Ved finanslovbehandlingen i december fremkom vi med helt konkrete forslag til realistiske besparelser. De blev kasseret af regeringen og folketinget. Forhåbentlig har det hjulpet noget, at nationalbankdirektør Hoffmeyer har sagt nogle af de samme ting, bare på en anden måde.

Skal dansk industri klare sig i den fremtidige konkurrence, er det på tide, at den halvdel af industriens lønomkostninger, der hedder indkomstskat, bliver væsentligt reduceret. Så er det nødvendigt at skabe mere lige vilkår mellem investering i erhvervslivet, f.eks. i aktier, og de andre former for investeringer. Så er det nødvendigt at give den private opsparing bedre vilkår. Så er det nødvendigt at standse al snak om tvangsmæssig spredning af ejendomsretten, og det er nødvendigt at indstille jagten på nye skatteobjekter. Kort sagt: det skal gøres attraktivt at bestille noget, så vi kan få vores gæld betalt, så vi kan få renten sat ned, så vi kan blive selvfinansierende, så dansk industri ikke bliver tvunget til at etablere filialer i udlandet for at klare sig i konkurrencen, men får lyst til at etablere nye arbejdspladser i Danmark.

I modsætning til de mange kriseforslag, der har gavnet så lidt og skadet så meget, har vi nu mere end nogen sinde brug for en langsigtet erhvervspolitik, brug for stabilitet og brug for tro på fremtiden. Derfor vil jeg gerne slutte med at spørge industriministeren direkte: formår den socialdemokratiske regering i situationen overhovedet at skabe den fornødne tillid hos dansk industri?

Maisted (FP):

Det er jo kutyeme, at man siger tak til ministeren for den redegørelse, han har fremlagt. Jeg vil ikke sige tak; jeg vil sige, den var dygtigt fremlagt. Jeg ville dog have været mere taknemmelig, hvis industriministeren havde holdt en tale som den, vi lige har hørt de konservatives ordfører holde. Så havde jeg været noget mere tilfreds med situationen.

Der kom alligevel nogle erkendelser i den redegørelse. Det var skadeligt for landet, at danske virksomheder viste usikkerhed, og at de tænkte på at konsolidere sig fremfor at skabe yderligere produktionsapparat og løbe

[Maisted]

en risiko. Det er selvfølgelig en fuldstændig korrekt konstatering. Samfundet forventer det stik modsatte, en ekspansion for at få en større beskæftigelse og en risikovillighed for at få nye produkter og på lang sigt få skabt nogle flere arbejdspladser.

Der var også et andet forhold, som jeg synes var interessant. Det var ministerens bemærkninger om, at der var en stor renteindtægt i dansk erhvervsliv. Det burde ikke være nogen. Der er selvfølgelig en række store virksomheder, der har investeret deres penge f.eks. i statsobligationer og på anden måde sørget for at få et langt bedre afkast end ved at investere pengene i produktionsapparatet.

Det er ikke alene betænkeligt, som ministeren siger, men det er katastrofalt, hvis vi blot ser til og lader den udvikling, vi har konstateret de sidste 5 år, fortsætte. Det, der er væsentligt, er, at vi genskaber en lyst hos danske virksomheder til at arbejde, og midlet til det er jo – som vi også har fremsat et dagsordensforslag om – at fjerne indkomstskatten, fjerne skatten på arbejde og, når vi kommer lidt længere frem, også gerne fjerne skatten på selskaberne, der selvfølgelig også er en form for skat på arbejde.

Det er en økonomisk politik, der fører kapital til Danmark, der giver andre virksomheder, udenlandske virksomheder, udenlandske investorer lyst til at placere kapital her i landet. Det gør man unægtelig ikke ved at forøge skattetrykket og ved at tale om en socialisering af dansk erhvervsliv. For vel er det rigtigt, at socialdemokratiet var parat til at sælge lønmodtagernes tyrtidsportioner og deres retmæssige indkomster af en størrelsesorden på 7-8 mia kr. for at indføre et ØD-system, der skulle give 600 mill. kr. tilbage, men det langsigtede i den plan var selvfølgelig, at man ville socialisere dansk arbejde, og det havde intet med den øjeblikkelige økonomiske situation at gøre. Argumentet for, at man ikke yderligere ville stramme op, fordi man ikke fik disse 600 mill. kr., er ikke relevant i den situation, Danmark befinder sig i.

Fremskridtspartiet håber selvfølgelig på, at der kan skabes et flertal en dag her i folkettingen, der er klar over, at vi simpelt hen skal gennemføre et andet økonomisk system end det, vi har for øjeblikket. Havde vi i dag diskuteret offentlige udgifter, en yderligere forø-

gelse af den offentlige sektors udgifter, så havde det nok været et tilløbsstykke, men når vi skal diskutere det, vi alle sammen skal leve af, kniber det noget mere med interessen. Det skyldes selvfølgelig, at dansk erhvervsliv generelt er lagt for had. Der har i årevis været ført en kampagne af diverse råd og forbrugerorganisationer og Danmarks Radio og TV imod dansk erhvervsliv, så det næsten er noget odiøst at beskæftige sig med, på trods af at det selvfølgelig er en forudsætning for, at vi har mulighed for overhovedet at have uændrede udgifter til disse offentlige institutioner.

Det er noget sørgeligt at læse en rapport, som forespørgeren også har nævnt, fra T. Bak-Jensen over nogle udviklingstendenser for fremstillingsvirksomhed i Danmark. For dér giver man godt 3.000 danske virksomheder, som beskæftiger under 20 ansatte, det gode råd; at de skal skynde sig at afvikle deres virksomhed og se at finde et andet levebrød. Det er det, der står i den rapport. Man kalder det, at påvirkningerne i samfundet og samfundsændringer vil sørge for, at de vil lide den samme skæbne, som vi har set i detailbranchen. Det er en noget mærkelig ting, at en af det offentlige foranstaltet og betalt rapport konkluderer; at 45 pct. af de 6.300 fremstillingsvirksomheder, vi har her i Danmark, simpelt hen gør klogt i at dreje nøglen om og finde sig en anden beskæftigelse.

Vi har også her i folkettingen fået tilsendt en henvendelse fra Dansk Databehandlingsforening, som påpeger, at vi går en stærkt teknologisk fremtid i møde, at der bliver et enormt udviklingsområde netop inden for databehandling, og at Danmark bør have en datapolitik. Det er selvfølgelig rigtigt, at vi kommer til at se på disse problemer, og det bliver både erhvervsmæssigt og politisk.

Men det vigtigste for, at vi overhovedet kan få flere fremstillingsvirksomheder til at producere nogle flere varer, er, at vi får tilført erhvervet kapital, at det ikke går den modsatte vej, og at vi ophører med at beskatte folks arbejdsindsats, sådan at det ikke alene er danskere, der føler trang til at investere i dansk erhvervsliv, men også udlændinge.

Det minder mig om, at Ludwig Erhard, da han i sin tid genrejste Tyskland, sagde, at et godt fungerende erhvervsliv altid efterfølges af en god socialpolitik. Her i landet er vi ved at foretage lige det modsatte.

[Maisted]

Jeg vil håbe, at industriministeren vil følge et så godt råd, som Ludwig Erhard i sin tid efterlevede.

Rahbæk Møller (SF):

De produktive erhverv har vist en vigende tendens i de senere år. Dette er der i sig selv ikke noget odøst i. Den industrialiserede verden er i vidt omfang forsynet med forbrugsgoder, og behovet for produktionen er derfor i betydelig grad reduceret til erstatning for det, der udskiftes. Denne udvikling vil fortsætte, medmindre en økonomisk udvikling i den tredje verden skaber nye markeder for den rige verdens industri. Til gengæld for stagnationen i de produktive erhverv er servicefagene ekspanderet – både de, der traditionelt hører til i den private sektor, og de offentlige servicefag.

Som sagt er der ikke i sig selv grund til at beklage denne udvikling. Både de svindende ressourcer og den vestlige verdens gode dækning med industrivarer gør, at denne udvikling er både naturlig og ønskelig. Men udviklingen har rejst nogle specielle problemer for Danmark. Serviceydelse kan kun i begrænset omfang eksporteres, og det er derfor nødvendigt, at Danmark i en årrække oparbejder en større eksport end import, dels for at betale den gæld, vi har oparbejdet, dels for at finansiere vores energiimport, indtil vi kan gøre os i hvert fald næsten uafhængige af importeret energi.

Det er langt fra nogen let opgave at skulle forøge afsætningen på et i forvejen vigende marked. Opgaven lettes ikke af, at vi skal holde importen nede, samtidig med at vi genopretter beskæftigelsen. Opgaven lettes heller ikke af, at alle vestlige lande forsøger at føre lønpolitik, så markedet bliver endnu svagere. Det er derfor nødvendigt, at de midler, der benyttes, er præcist valgt.

Der anvendes ganske store beløb til erhvervstilskud her i landet. Ud over de direkte tilskud gives der omkring 10 mia. kr. årlig i form af indirekte tilskud via skattesystemet. Det drejer sig om ordninger såsom bygningsafskrivninger, nedskrivning på varelager, forskudsafskrivninger m.v. Det er mildest talt en upræcis form for tilskud. Det er helt tilfældigt, om de har en fornuftig virkning eller ikke. Mange af midlerne har formodentlig

ikke stort anden virkning end at medføre et merforbrug hos modtageren.

Det var derfor glædeligt, at vi før jul fik afskaffet en af ordningerne, nemlig det ekstraordinære investeringsfradrag. Vi har også bemærket, at der i regeringens lovkatalog er nævnt muligheden for en begrænsning af bygningsafskrivningen og nedskrivning på varelager. Vi kan kun opfordre regeringen til at fortsætte ad denne vej – men naturligvis forudsat, at der samtidig med afskaffelsen af disse indirekte generelle tilskud opbygges et system af selektive og direkte erhvervstilskud.

Også de eksisterende ordninger med direkte tilskud trænger til en revision. Som eksempel kan jeg nævne K-låneordningen. Det er givetvis en af de fornuftigste af de nuværende ordninger, men den burde udvides, så den ikke alene blev givet til eksporterende, men også til importkonkurrerende produktion. Det er fuldt ud lige så nyttigt for betalingsbalancen at formindske importen som at forøge eksporten, og det er de færreste virksomheder, der er i stand til direkte at starte en eksport. Som regel starter man afsætningen på hjemmemarkedet. Den væsentligste virkning af begrænsningen til eksporterende erhverv er formentlig, at større virksomheder favoriseres, medens de små lades i stikken.

Det siges ofte, at styrken i den danske industri ligger i strukturen med de mange forholdsvis små virksomheder og den fleksibilitet og forholdsvis større beskæftigelse, det giver. Det er utvivlsomt rigtigt, men der er mange tendenser, der gør livet hårdt netop for små og nystartede virksomheder. F.eks. er pengeinstitutterne blevet stærkt centraliseret i de senere år, og de store banker, der næsten helt dominerer kapitalmarkedet, har langt mindre kendskab til og mindre forståelse for de mindre virksomheder end tidligere tiders lokale banker og sparekasser. Det er derfor væsentligt, at den statslige støttepolitik får en sådan udformning, at de små virksomheder ikke diskrimineres.

Ministeren forklarede i sin tale, at rentebyrden er af mindre betydning for erhvervslivets omkostningsniveau. Det er muligvis rigtigt ved en gennemsnitsbetragtning, men det gælder i hvert fald ikke for nyetablerede og ekspanderende virksomheder; dér er den høje rente netop meget tyngende.

Der er også behov for en øget kontrol med kapitalformidlingen. En alt for stor del af de

[Rahbæk Møller]

midler, der er til rådighed, går til forbrugslån eller til investering i jord og fast ejendom, mens erhvervslivet forfordes. Kapitalmarkedsrådet burde genoplives og udstyres med reelle beføjelser til en egentlig kapitalstyring.

Det må i denne forbindelse nævnes, at der også er lyspunkter i situationen. Omlægningen af rentefradraget vil formindske tilskyndelsen til at optage forbrugslån. Hvis vi desuden kan nå frem til beskatning af værdistigninger på jord og fast ejendom og en beskatning af kursgevinster, vil det trække i samme retning til gavn for det producerende erhvervsliv.

Energipolitikken hører ikke under industriministerens regie mere, men det er umuligt at diskutere erhvervspolitik uden at komme ind på energipolitikken. Investeringer i energibesparelser og i fornyede energikilder vil have en meget betydelig effekt på beskæftigelsen og i løbet af nogle år også på betalingsbalancen, når energibesparelserne slår igennem. Samtidig udvikler vi en teknologi, der bliver mere og mere nødvendig i fremtiden, så vi opnår en varig styrkelse af erhvervslivet. Det bør nævnes, at ifølge den rapport om udviklingstendenserne for fremstillingsvirksomhed i Danmark, som vi lige har modtaget, har loven om genbrug haft en sådan virkning. Det er væsentligt, at der ydes betydelig støtte fra statens side for at få gang i energibesparelser og udnyttelse af vedvarende energikilder, og at støtten gives i et hastigt, men jævnt voksende tempo, så producenterne kan regne med et voksende marked for deres produkter. Vi har forstået, at den beskæftigelsesplan, som regeringen snart vil fremsætte, vil indeholde midler til en sådan udvikling, og at regeringen også vil komme med andre udspil på det energipolitiske område.

Jeg har nævnt, at der er mange fordele ved, at industrien er sammensat af så mange forholdsvis små virksomheder. Der er imidlertid også en negativ side, nemlig den ringe forskningsaktivitet og udviklingsaktivitet. Det vil næppe i længden være muligt at opretholde vort teknologiske stade, hvis vi fortsat bruger væsentlig færre midler på dette område end de lande, vi normalt sammenligner os med. Det vil derfor være nødvendigt, at staten afsætter flere midler til forskning og udvikling. Et af midlerne kunne være statslige udviklingsopgaver hos private virksomheder.

Jeg vil gerne tilføje, at ikke kun forskningsaktiviteten er afgørende for konkurrenceevnen, også uddannelsesaktiviteten er afgørende derfor. Danmark har nu engang ikke andre råstoffer end en veluddannet befolkning. Vi vil derfor advare mod alle forsøg på nedskæringer og forringelser inden for denne sektor.

Vi skal skabe bedre vilkår for vores erhvervsliv. Til gengæld må vi også stille krav om, at erhvervslivet i højere grad imødekommer samfundets behov. F.eks. burde det være en selvfølge, at erhvervslivet stillede tilstrækkelig mange EFG-praktikpladser til rådighed.

Ligeledes må samfundet stille større krav om medindflydelse på arbejdspladserne. En demokratisering af erhvervslivet hører nemlig også med til en konstruktiv erhvervspolitik. En sådan demokratisering består både af en demokratisering af selve ledelsesfunktionen, her en ophævelse af ejerens ret til at lede og fordele arbejdet, og af opbygning af et solidarisk ejet, men decentralt ledet lønmodtagerfond.

Janne Normann (RV):

Erhvervslivet er den eneste forsørger for resten af samfundet. I politik, opinionsdannelse og den offentlige debat i det hele taget synes vi somme tider at glemme, at de forskellige erhvervsgrene faktisk er grundlaget for al anden velstand. Det er derfor foruroligende, når der som i disse år breder sig en utryghed eller ligefrem pessimisme i erhvervslivet eller i bedste fald bare en afventende holdning over for den politiske udvikling.

Utrygheden er forståelig på baggrund af den dalende beskæftigelse i industrien. Den er i 1970'erne faldet med 10 pct. på baggrund af det stadig mindre fordelagtige ved at investere i erhvervslivet. Modsat kan man glæde sig over en vækst i håndværket og den mindre industri, som nu tegner sig for den største del af produktionen. Det er en god udvikling, fordi der ofte i disse virksomheder er et bedre klima end i de store, ligesom fleksibiliteten og konkurrenceevnen er større.

Det bliver også disse virksomheder, vi skal sætte vores lid til i fremtiden, og da skal vi nok særlig koncentrere os om forholdet imellem det offentlige og det mindre erhvervsliv. Kommunikationen synes ikke altid at funge-

[Janne Normann]

re, ligesom det er et spørgsmål, om erhvervsfremmemulighederne udnyttes tilstrækkeligt. Pessimismen skulle nødvendig brede sig så meget, at lysten til at starte selvstændig virksomhed og initiativ og gåpåmod bremses. I den forbindelse skal vi f.eks. også se på mulighederne for en skattemæssig ligestilling for den medhjælpende ægtefælle.

Det er nok penge, vi taler om, men i politik er det altid mennesket, det drejer sig om. Vi skal derfor også koncentrere os om mulighederne for en øget medarbejderindflydelse og for en ændret holdning til arbejdet. Man kunne i den forbindelse godt ønske, at fagforeningerne ville lægge mere vægt på medlemmernes trivsel og samle kræfterne f.eks. om flekstid og deltid i stedet for altid at tro, at det er løn og ferie, det hele drejer sig om.

Alvorligst for erhvervslivet er dog nok den evindelige usikkerhed om, hvor vi bevæger os hen politisk. Vi bliver altså nødt til i dette folketing at bestræbe os på en langsigtet erhvervspolitisk lovgivning, så håndværk, industri, landbrug, fiskeri, gartneri og handel får mulighed for en langsigtet planlægning – en planlægning, der meget gerne skulle kunne foretages i tillid til, at folketinget ikke hvert halve eller hele år går hen og laver om på lovgivningen. Dette, det langsigtede, bliver nok også en af vore vanskeligste opgaver.

Brusvang (CD):

Jeg takker ministeren for redegørelsen. Den var som ventet udmærket og realistisk. Dette er ikke ensbetydende med, at vi på alle punkter er enige; det vil også fremgå klart af de efterfølgende bemærkninger.

Jeg noterede mig, at ministeren kunne fastslå, at dansk industri har fastholdt sin markedsandel, sin andel af den vesteuropæiske industriproduktion. Det er selvfølgelig en udmærket konstatering, men når man betænker produktionsvilkårene, har man næsten lyst til at tilføje: på trods af det dårlige erhvervspolitiske klima, vi finder der hertilands.

Jeg noterede mig også ministerens vurdering med hensyn til fremtiden, at det tegner ikke særlig godt. Der er afmatning af konjunkturerne udefra, og det virker selvfølgelig ind, og de problemer, som ministeren omtalte, u-landsstøtten og statsstøtten i udlandet, er simpelt hen voksende. Jeg indrømmer, at

det er en mørk vurdering, men den er sikkert rigtig.

Et nøglesynspunkt for ministeren, inden ministeren gik over til den sidste del af redegørelsen, var dette, at det gælder om at sondre. Vi må holde de ting ude, som vi alligevel ikke har indflydelse på, og så må vi koncentrere opmærksomheden om de vilkår, som vi selv har indflydelse på eller burde have indflydelse på. Det er også dér, vor kritik sætter ind.

Vi drømmer ikke om at kritisere regeringen for alle de genvordigheder, som kommer udefra, men der er til gengæld nok af selvskabte plager i dette land. Hvad er det, der skiller? Det, der skiller, er nok, at vi har en temmelig principielt forskellig opfattelse af, hvad en erhvervspolitik bør indeholde. Hvis man kigger historisk på de tiltag, som en socialdemokratisk regering har stået for, er der hovedsagelig tale om støtteordninger, konkrete støtteordninger af den ene eller den anden art, og det er ikke altid, disse støtteordninger har været lige ønsket af industrien selv. Fra mit partis side lægger vi mere vægt på de generelle produktionsvilkår, det, som også andre ordførere i denne sag har kaldt for det erhvervspolitiske klima.

Jeg tror, man kan sammenfatte industriens synspunkt her således, at det, industrien beder om, er: giv os i år et godt erhvervsklima, så skal vi nok selv klare resten! Året startede i og for sig dårligt, for hvad var det, der skete i december 1979? Ja, det var lige netop det, at på en række punkter blev der af regeringen og de sammen med regeringen stemmende partier gennemført en pakkkeløsning med skatteforhøjelser, investeringsforringelser, ekstra skat på landbruget osv. – alt sammen noget, der forringer klimaet.

Dernæst omkostningspolitikken. Vi finder ikke fra CDs side, at der rigtig er balance mellem indkomstpolitikken og avancelovgivningen, og vi beklager, at regeringen lod lønpolitikken, indkomstpolitikken, falde på jorden – i hvert fald delvis falde på jorden – i december, at regeringen, fordi den ikke fuldt ud fik sin vilje på et andet område, tillod lønglidning, at regeringen ikke ville drøfte spørgsmålet om en effektiv lovgivning med sanktioner.

Resultatet er desværre, at selv om det er udmærket, at man har fået sløjftet en del af dyrtidsportionerne for den kommende tid,

[Brusvang]

hvad vi anerkender, så står vi i dag med et erhvervsliv, hvor man ikke rigtig tør tro på, om der foreløbig er nogen muligheder med hensyn til en indkomstpolitik. Man har lige-som tabt troen på det.

Der er en række arbejdsmarkedspolitiske spørgsmål, jeg gerne vil tage frem. Der er hele usikkerheden omkring, hvad arbejdslø-hedsstatistikken viser, og det dermed sam-menhørende paradoksproblem, hvor vi gang på gang har fået tilsagn om nogle initiativer fra regeringens side, men hvor de ikke rigtig er kommet. Og så er der urimelighederne på dagpengeområdet. Jeg tilhører ikke et parti, som generelt laver en hetz imod dagpengene. Det er en fortræffelig ordning, at vi har disse dagpenge, men det ændrer ikke, at der i hvert fald på tre områder er noget, der er galt.

Det gælder den automatiske regulering af dagpengene, som fører til, at folk, der er på fulde dagpenge, undertiden ikke kan have interesse i at tage et arbejde, som kun giver den påkrævede minimumsløn. Dernæst er der spørgsmålet om de supplerende dagpen-ge, som også medfører en række urimelighe-der, hvor man efter et mindre antal timer med en meget, meget høj løn alligevel kan hæve supplerende dagpenge. Endelig finder vi, at udformningen af dagpengesystemet ikke indebærer den rigtige tilskyndelse til at komme i gang igen.

Vi arbejder i CD med nogle forslag her, som vil komme en af de første dage. Ideen i vore forslag er, at måske skal man i de første 3 måneder – eller 4 måneder, det kan vi drøfte – give endnu mere end det, man er i stand til i øjeblikket, men så må der i løbet af en relativt kort tid være en aftrapning.

Under omkostningspolitikken hører også rentepolitikken. Jeg ved godt, at regeringen kun delvis er ansvarlig her, men delvis er regeringen altså ansvarlig. Når ministeren i sin redegørelse siger, at renten kun er et ret ubetydeligt element i virksomhedernes om-kostninger, vil jeg godt lige spørge ministe-ren, om det trods alt ikke er sådan, at man her må se på, om det er en igangværende produktion eller det er en produktion, man agter at sætte i gang. Jeg kunne da forestille mig, at det var en ret stor belastning ved en ny produktions igangsættelse.

Erhvervsbeskatningen er også et eksempel på, at klimaet ikke er, hvad det burde være i

erhvervsmæssig henseende. Jeg skal bare her antyde en lang række eksempler, hvor det står dårligt til. Der er den høje aktieselskabs-skat, som i øvrigt netop er blevet forhøjet. Der er ekstraskatten på landbruget. Der er bortfald af investeringsfradragene. Der er dobbeltbeskatningen på aktieudbytte, særlig indkomstskat på aktier, det uheldige samspil – som vi drøftede i forbindelse med den af regeringen gennemførte forhøjelse af formue-skatten – mellem indkomstskat og formue-skat. Det er en lang række eksempler på, at der altså ikke på det erhvervsbeskatnings-mæssige område er det rigtige klima.

Jeg er også nødt til lige at nævne miljøov-givningen, hvor der er to spørgsmål, der mel-der sig. Det første er spørgsmålet om ar-bejdsmiljøloven. Man har indtrykket af, at her er lavet en lov af folk, der ved alt om, hvordan forholdene er på en fabrik, men som ikke desto mindre lader loven få gyldig-hed også for al mulig anden virksomhed, hvorved vi oplever nogle helt ejendommelige og helt utilsigtede virkninger af den pågæl-dende lov. Det skaber usikkerhed. Det andet er spørgsmålet om miljøet i øvrigt. Jeg tæn-ker her på miljøstyrelsens planer om afgifter på vand og affald, forurening osv. baseret på omkostningsprincippet. Jeg tør ikke sige, at der slet ikke bør laves afgifter på det pågæl-dende område, men strikte at gennemføre en politik, hvorefter man skulle indføre afgifter, der helt svarer til omkostningerne ved fjer-nelsen, er jeg ikke sikker på er rigtigt. Det kan meget nemt føre til en konkurrencefor-vidende tilstand i forhold til udlandet. Her er altså igen et usikkerhedsmoment.

På energiområdet er der også usikkerhed. Der er usikkerhed med hensyn til den fremti-dige energiforsyning. All right, olien kan re-geringen ikke gøre for, men kernekraften får vi ikke nogen klar afgørelse på, og så spøger det altså med nye afgifter på energiområdet. Også for dette afsnits vedkommende kan problemet sammenfattende siges at være en række usikkerhedsmomenter, som ikke lige-frem fremmer igangsættelse af ny industri.

Uddannelsespolitikken vil jeg også nævne. Jeg tror nemlig, at i et godt erhvervsklima spiller der i høj grad en række psykologiske faktorer ind, og det er, ligesom om indstillin-gen her i samfundet ikke er rigtig positiv over for erhvervslivet. Det er denne snak om, at man skal have et meningsfyldt arbejde,

[Brusvang]

som har med mennesker – og eventuelt med dyr – at gøre, men det må altså ikke have med radioapparater og plasticdippedutter at gøre, på trods af at disse ting på mange punkter er aldeles nødvendige for samfundshusholdningen. Jeg mener godt, at regeringen kan siges at have et ansvar for på det uddannelsespolitiske område at søge at være med til at skabe en bedre og mere positiv indstilling.

Jeg har et par gange nævnt usikkerhedsmomenter, og jeg vil godt sammenfatte her, at der er nogle usikkerhedsmomenter, der er helt iøjnespringende. Der er hele den løbende debat om ØD og centrale fonds, specielt det sidste, som skaber meget stor usikkerhed. Der er hele debatten om beskatning af jord og fast ejendom. Det skaber også usikkerhed.

Der er diskussionen om rentefradragsretten, som fører til, at folk nok kan have nogen tvivl om, hvilken gæld de tør stifte. Det drejer sig om dem, der i givet fald skal kunne bevise, at den gæld, de har stiftet, er gået til deres erhverv, hvis man gennemfører den sondring, som regeringen har været inde på. Her må man ikke glemme, at de mange tusinde mindre erhvervsdrivende ofte som låneobjekt faktisk ikke har meget andet end deres faste ejendom. De kan komme stærkt i tvivl om, hvad egentlig skæbnen bliver for denne faste ejendom, hvis de nu bruger den, som de har gjort tidligere, i erhvervsvirksomheden, nemlig til belåning for at skaffe fornøden kapital.

Det er beklageligt, at der er disse mange usikkerhedsmomenter. Jeg er overbevist om, at når der er så mange usikkerhedsmomenter – jeg har bare nævnt en 6-7 stykker af dem – så er det noget af det, der virker negativt i beslutningsprocessen hos erhvervslivet, når man skal sætte ny produktion i gang.

Jeg forstår udmærket godt, hvorfor man fra fremskridtpartiets side har fremsat det foreliggende dagsordensforslag. Jeg mener heller ikke, at selve synspunktet, der er fremført, er forkert. Jeg mener bare, det er meget specielt. Netop fordi man kun tager et enkelt aspekt frem – noget, som vi ved har fremskridtpartiets ganske særlige interesse, nemlig indkomstskatten – kommer det til at virke propagandistisk. Derfor kan vi ikke medvirke ved at stemme for det pågældende dagsordensforslag.

Wilhelm (VS):

Jeg vil gerne takke industriministeren for redegørelsen, som jeg betragter som et par af de elementer, der kunne redegøres for som grundlag for en egentlig debat om industriens vilkår eller erhvervslivets vilkår i det hele taget.

Nu forstår jeg på slutbemærkningerne i redegørelsen, at ministeren har tænkt sig at komme med en egentlig industripolitisk redegørelse i løbet af et par måneder, og på den baggrund vil jeg da sige rent ud, at når vi om et par måneder skal have en debat, formodentlig på grundlag af en mere fyldestgørende redegørelse, så synes jeg egentlig, det er spild af tid at tage en debat på det grundlag, som fremskridtpartiet har lagt frem. I hvert fald i de mindre partier må vi prioritere en smule anderledes. Jeg finder det miningsløst. Jeg finder ikke, at denne debat på nogen som helst måde fra forespørgerens side har været forberedt, så der kunne komme noget fornuftigt ud af den. Jeg vil egentlig godt – til eftertanke for det flertal, der gang på gang har strammet forretningsordenen for at gøre det vanskeligere for oppositionen – nævne, at jeg tror egentlig, at hvis man ikke havde forhindret fremskridtpartiet i at komme med sit dagsordensforslag ved en ganske almindelig tredje behandling, så var vi sluppet for at skulle afsætte en hel eller en halv dag til denne forespørgsel i dag.

Det dagsordensforslag, der er fremsat, er vi selvfølgelig imod.

Jeg vil nøjes med at sige, at med henblik på den kommende industripolitiske redegørelse, som ministeren har bebudet, vil jeg godt bede ham om at tage et par ting med, som han måske i forvejen ville have medtaget.

Det ene er regeringens holdning til det problem, han kun skitserer som et spørgsmål: skal vi til at have en anden holdning til egentlig, direkte industristøtte? Jeg går ud fra, at ministeren mener ud over den, vi har i forvejen. Hvad er regeringens eget svar på det spørgsmål, ministeren stiller op dér?

Det andet, jeg gerne vil have ham til at tage med – og som jeg oprigtig talt tror at han ikke ville have taget med af sig selv – er: hvad siger det om dansk industri, at det går så trægt i de par eksempler – og mere har vi jo ikke – hvor vi virkelig kan se, at her er

[Wilhelm]

tale om nogle ordrer, fordi staten pludselig er trådt ind? Jeg tænker på kompensationsordrerne i forbindelse med et i øvrigt tåbeligt køb af noget krigslegetøj, og jeg tænker på gasprojektet. Hvad er det egentlig, det udsiger om dansk industri, at det går så trægt med de ting? Siger det noget om industriens vilkår, siger det noget om danske industrileders egenskaber eller mangel på samme, eller hvad udsiger det egentlig, at man efter 4 år og efter al mulig statslig bistand med service fra centraladministrationen og kiggen med lys og lygte for at få placeret de kompensationsordrer, kun knap og nap har kunnet skrabe sig op på halvdelen af det, der var stillet i udsigt?

Jeg ved godt, at der er tale om meget små beskæftigelseseffekter – og det er beskæftigelse, som aldrig burde have været der efter min mening – men jeg går ud fra, at eksemplerne på en eller ande måde er symptomatiske for, hvad dansk industri egentlig er i stand til, selv når de får mulighederne så at sige serveret på en sølvbakke. Det er muligt, at det kun siger noget om dele af industrien, om specielle brancher, men jeg synes, vi her har en mulighed for på et meget konkret plan at få en analyse, som vi aldrig har set fra regeringens side, af, hvordan det egentlig går til, at man ikke er nået længere trods disse bestræbelser.

Det andet eksempel, jeg vil nævne, er selvfølgelig gasprojektet, hvor det også ser ud til at gå noget trægt. I forlængelse af den diskussion, vi havde i spørgetiden i går, vil jeg sige, at vi formodentlig er lidt klogere om et par måneder, når ministeren kommer med sin redegørelse. Har energiministeren ret i, at det nok skal gå, og at beskæftigelsesforventningerne til gasprojektet sagtens kan blive opfyldt, eller er der mere rigtigt i de forskellige forlydender, der er sivet ud til pressen de sidste måneder, og som går ud på, at det ser ud til at gå betydelig trægere, end man havde haft grund til at håbe?

Hvis ministeren ville være så venlig i den redegørelse, han kommer med til sin tid, at prøve at komme med nogle vurderinger af, hvad vi kan lære af de desværre kun få, men formodentlig til en vis grad symptomatiske eksempler, vi har på, hvad dansk industri, hvad de nuværende ledere af dansk industri egentlig formår – når alternativet f.eks. er at anbringe pengene til 18 pct. i regeringens

statsobligationer osv. – så ville det gøre redegørelsen bedre. Det vil selvfølgelig ikke være det hele, det er jeg klar over, men det ville dog give den et hjørne, som også var værd at tage op.

Med dette vil jeg slutte, fordi jeg som sagt finder, at vi har mere ud af at tage den diskussion, når den samlede industripolitiske redegørelse kommer om et par måneder.

Arne Bjerregaard (KrF):

Ministerens redegørelse eller statusopgørelse viser en stagnation såvel i investeringerne som i produktionen, og ministeren konkluderer ganske realistisk, at industriens konkurrencesituation ikke er alt for lys i de nærmeste år.

Det finder vi selvfølgelig i kristeligt folkeparti mindst lige så betænkeligt som ministeren, idet vi må erkende, at uden øgede investeringer vil det næppe lykkes at fremme produktionen så meget, at vi kan få balance i vores udenrigshandel. Enhver kan jo se, at skal vi f.eks. have betalt vores gæld og have balance i 1990, må vi øge vores eksport eller formindske vores import med 25 mia kr. om året fastholdt i 1979-priser. Det synes at være en ganske håbløs opgave. Ja, det synes næsten håbløst blot at få balance, men her må jeg sige, at hvis vi havde viljen til at ville, så fik vi nok evnen til at kunne, som en stor industrimand sagde engang.

Nu skal vi selvfølgelig ikke alene bære skylden. Vi må erkende, at internationale forhold har en del af skylden for vores situation, men selvfølgelig kan vi ikke friholde os selv for en stor del af skylden for vores nuværende situation. Der er mange paradokser i det privatkapitalistiske system, bl.a. finder jeg det paradoksalt, at vi i det privatkapitalistiske system i Vesteuropa og andre lande får en stagnerende produktion og en stigende arbejdsløshed, når råvarepriserne, f.eks. på olien fra udlandet, stiger. Det modsatte skulle sådan set være tilfældet, at vi for at betale de højere råvarepriser spyttede i næverne og fik alle mand i arbejde, for at vi kunne øge produktionen, betale de dyre råvarer og samtidig fastholde vores levestandard. Men det synes at være naturgivet. Jeg erkender, at det også kan forklares, at produktion og beskæftigelse i det privatkapitalistiske system påvirkes lige i modsat retning af den, sund fornuft

[Arne Bjerregaard]

tilsiger én. Her må man sige, at kun et bedre samarbejde nationerne imellem ville kunne ophæve dette tilsyneladende paradoks.

I samme forbindelse – idet jeg ønsker at beskæftige mig med en hel del generelt, som er væsentligt for vores industriudvikling – bl.a. må det nok være rimeligt at erindre vores superliberalister om, at det økonomiske tilbageslag i Vesteuropa og dermed også i Danmark ville have været lige så dybtgående som, måske endnu mere dybtgående end krisen i 1930'erne, hvis vi ikke i Vesteuropa og andre industrilande havde haft en særdeles veludbygget offentlig sektor. Den offentlige sektor bevirker trods alt, at hjulene ikke går i stå, men at de kun går ned på lavere omdrejningshastighed. Enhver ved, at går hjulet først i stå, skal der en enorm kraft og tid til at sætte hjulet i gang igen. Det er ulige lettere blot at øge hastigheden. Dette være sagt for at imødegå den enøjede betragtning af den offentlige sektor, som man møder i dagens debat i Danmark.

Men når det er sagt, er jeg også nødt til at sige, at vi selvfølgelig ikke som eneste land i det lange løb formår at videreudbygge den offentlige sektor. Vi kan i al fald ikke gøre det hurtigere end andre lande. Man kan spørge sig selv, om det er ønskværdigt at udbygge den videre. Den offentlige sektor kan gå så vidt, at den fremmer passiviteten og hæmmer initiativ og virkelyst. Når man fra visse sider postulerer, at den offentlige sektor har været medvirkende til, at der er nedlagt mindre virksomheder i Danmark, så er jeg nødt til at sige, at det er et falsum. Der er ikke færre mindre virksomheder i Danmark i dag, end der var i 1970.

Lad mig, da jeg nu er ved hovedtemaerne, udtale, at kristeligt folkeparti klart er gået ind for en nødvendig indkomspolitik for at fremme vores produktion, ikke fordi vi finder indkomspolitikken ønskelig, men fordi vi finder, at den er en simpel nødvendighed, for at vi kan justere vore lønomkostninger, så de bringes i rimelige relationer til de øvrige industrilandes. Men her må jeg også sige, at ingen kan da være blind for, at netop lønkravene førhen har været medvirkende til vores industrielle ekspansion, fordi opfyldelsen af disse krav har skabt et bredt købedygtigt publikum. Enhver kan sige sig selv, at hvis man havde fastholdt lønningerne på det niveau, de var på for 200 år siden, så var vi

ikke kommet videre. Så havde vi stået på samme niveau. Derfor vil vi ikke være med til evig og altid at sige: ja men det er lønningernes skyld. Vi siger bare, at i den givne situation er vi kommet så højt op, at det kan forhindre produktionen i Danmark og eksporten fra Danmark, og så er vi nødt til at lave en justering.

Det kan i sig selv tilsyneladende indicere, at jeg skulle gå imod indkomspolitikken, men der er desværre et stort men, og det men må nok bestå i lang tid i dette samfund. Vi har sammenblandet liberalistiske og socialistiske synspunkter. Vi har totalt sammenblandet et liberalistisk og et socialistisk system, hvilket bl.a. har bevirket, at vi f.eks. skyder arbejdsløshedsproblemerne væk fra deres årsagssammenhæng, nemlig overenskomsterne, og over på samfundet ud fra en retfærdighedsbetragtning og en social betragtning. Det gør det selvfølgelig vanskeligt at fastholde den fulde liberale indstilling over for løndannelsen. Ja, man kan simpelt hen ikke, hvis man vil fastholde denne adskillelse, fastholde fri løndannelse i samfundet. Man må videre erkende, at hvis man fjerner den frie løndannelse, fordi man har fjernet visse ting fra sammenhængen, så får vi problemer med den frie kapitaldannelse, som industriministeren givet vil erkende at vi har problemer med i dag. Har vi ikke en fri kapitaldannelse, får vi et nyt problem: så bliver det svært at opretholde et frit erhvervsliv, og det bliver svært i det hele taget at opretholde et privatkapitalistisk system.

Se, det er nogle af vores alvorligste problemer. For mig at se er det den korsvej, vi står ved. Den vej, vi hidtil har betrådt, fortsætter ikke, den går ikke længere. Vi må simpelt hen vælge, hvilken side vi vil gå til. Vi må i hvert fald vælge nye veje. Det er nok det, som vi alvorligt – eller i hvert fald med mange ord – prøver at undgå ved at komme med en hel masse lette løsninger på vores fremtidige samfundsproblem.

Jeg har ønsket at sige dette, fordi jeg finder, at så mange i dette samfund ønsker at skøjte let hen over de grundlæggende problemer i vor nuværende samfundsstruktur, hvis løsning faktisk er bestemmende for vort samfunds fremtidige udvikling. I stedet ønsker man at fremføre politiske slagord, som måske nok kan øge den politiske magt, men ikke hjælpe en snus på vores økonomiske

[Arne Bjerregaard]

dilemma. De er i alt fald ikke med til at løse noget som helst problem. Men – og her er atter et men – jeg er klar over, at der hos os politikere og i den brede befolkning på nuværende tidspunkt ikke er så megen fællesfølelse eller så megen vilje til forståelse af de grundlæggende problemer, at det er muligt at tage den udfordring op, som nu ligger klart og tydeligt i valgets muligheder. At skulle vælge noget nyt er altid ubehageligt, havde jeg nær sagt med en Søren Kierkegaardsk problemstilling. Fra kristeligt folkepartis side erkender vi, at der i dette ting og i samfundet ikke er nogen mulighed for, at man vil vælge den rigtige vej, fremtidens, den langsigtede vej. Så må man gå foreløbighedens vej med al dens mangel på konsekvens, med al dens mangel på retfærdighed, med al dens mangel på fællesskabsvilje, for dog økonomisk at kunne overleve med anstændigheden i behold, såvel over for fortiden som over for fremtiden.

Vil man betræde denne foreløbighedens vej – og det er sådan set det, jeg har hørt indtil nu i dag i dette ting – må man simpelt hen sige, at vi fuldstændig må sætte bom for den offentlige sektors udvikling, hvis det ikke kommer erhvervslivet til gode, og vi må lade erhvervslivet, herunder industrien, rent ud sagt køre i olie i en vis tidsperiode.

Jeg skal da gerne sige til industriministeren og til andre, hvorledes vi mener det kan gøres. Uden hensyntagen til det retfærdige og uden hensyntagen til fordelingspolitik osv. i samfundet kan det gøres ved:

1) En rentepolitik, der i langt højere grad favoriserer erhvervsinvesteringerne.

2) En betydelig udvidelse af afskrivningsmulighederne for ejendomme, og for maskiner og inventar en afskrivningsmulighed op til 100 pct.

3) En væsentlig udbygning af hensyn til det mindre erhvervsliv af den eksisterende konsulentordning.

4) Opbygning af rådgivningskontorer, der hurtigt og effektivt kan give alle, der ønsker at starte eller som lige har startet virksomhed, oplysning om enhver lovgivning, virksomheden kan drage nytte af, samt sørge for det nødvendige arbejde med udfyldelse af skemaer osv. og indhente de nødvendige oplysninger og sørge for at give oplysninger om

de restriktioner, som virksomheden må indordne sig under.

5) Udbyttebegrænsningen ophæves totalt.

6) Virksomhederne fritages for at betale løn på sygedage, og indførelse af en karensgang bør nøje overvejes.

7) Dobbeltbeskatningen ophæves øjeblikkelig.

8) Retten til tilbageførsel og fremførsel af overskud og underskud udvides meget.

9) Nævnte lovgivning bør fastholdes for en periode af mindst 5 år.

Vil man vort erhvervsliv det godt, må man gennemføre dette. Jeg må her sige, at det sidste punkt, at det skal vare i 5 år, kan jeg i hvert fald ikke politisk garantere for nogen mulighed af, og jeg kan heller ikke se, hvordan man i dette ting skulle kunne fastholde det i 5 år.

Lad mig lige sige til slut, at gennemførelsen af disse punkter måske vil virke ensidigt, men det vil føre til øget investering, øget produktion, øget beskæftigelse, og ønsker man det, må man midlertidigt totalt forlade fordelingspolitikken i samfundet. Den må man begynde at realisere bagefter. For mig at se er det en industripolitik, der basker, og én, der i fremtiden kan løse vores økonomiske problemer. Men lad mig også sige, som jeg sagde i indledningen, at det har ikke en pind med retfærdighed at gøre.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet til kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 12.01

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Alfred Hansen (DR):

Tak til ministeren for redegørelsen, som indeholder nogle ganske nyttige og særdeles kontante oplysninger. Hvad man derimod ikke har fået en fornemmelse af, er, hvad der er regeringens erhvervspolitik, hvis den overhovedet har en sådan. Men det er måske det, ministeren stiller i udsigt skal åbenbares for den undrende befolkning senere på året.

[Alfred Hansen]

Der er i ministerens redegørelse lagt op til at anskue problemerne ud fra to synsvinkler, dels de faktorer, som kommer udefra, nemlig råvarenes priser, som har stor indflydelse på vores muligheder både for de importkonkurrerende erhverv og for eksporterhvervene, og energiområdet. Ministeren har megen ret i, at der ikke er særlig meget at gøre ved disse faktorer fra dansk side, men så vil jeg dog samtidig sige til ministeren, at der så meget desto mere er brug for, at regeringen har en ganske klar erhvervs- og industripolitik.

For netop det, at udefra kommende faktorer indvirker så stærkt på vores konkurrenceforhold, gør jo, at vi må være meget mere opmærksomme på, hvad vi kan gøre indenrigspolitisk for at bedre forholdene og for at afbøde de udefra kommende virkninger.

Der er også lagt op til en drøftelse af vores markedsandele, og dér kunne man jo se på problemet, hvordan vi skal bevare de markeder, vi allerede har, og de markeder, vi satser på fremover. Navnlig det sidste synes jeg det kunne være interessant at få ministerens kommentar til, om ikke i dag, så i hvert fald i den senere debat, der er stillet os i udsigt, altså hvilke nye markeder man fra regeringens side kunne tænke sig at medvirke til at få oparbejdet til erstatning for de markeder, som vi eventuelt har måttet give afkald på de seneste år.

Hvilke vilkår har vi så selv indflydelse på? Ja, for det første er der behov for en langsigtet politik. Det at drive erhverv betyder, at man ikke med kendskab til de næste tre måneders vilkår kan satsé på eksport, produktion og handel. Derfor må regeringen gøre det helt klart, hvilken observans den end måtte have, hvilke vilkår dansk erhvervsliv skal have at leve under de kommende år. Allerede i 1980 træffes der jo handelsaftaler om eksport og priser på eksportvarer for både 1981 og 1982, og der er nok mange, der vil sætte spørgsmålstegn ved, hvilke vilkår regeringen vil give erhvervslivet, når den nuværende indkomspolitik er løbet til ende om ca. 1 år, om man vil fortsætte med en streng indkomspolitik med en restriktiv prisstoplovgivning, som ganske vist skal erkendes er mindre restriktiv end den, vi havde i slutningen af 1979.

Det kræver også en ret indgående planlægning, ikke bare fra regeringens og folketingets side, men også fra erhvervenes og in-

dustriens side. Men for at de kan planlægge, må de kunne handle i fuld tillid til gældende lovgivning. Derfor må man advare mod, at man indtil flere gange på årsbasis ændrer eksisterende lovgivning, sådan at industri, handel og håndværk har handlet på falske forudsætninger.

I forbindelse med vores eksporterhvervs problemer vil jeg spørge ministeren, hvilken effekt der har været af den devaluering, vi gennemførte i slutningen af 1979, om end jeg erkender, det er tvivlsomt, om ministeren har kunnet registrere, hvilke virkninger den reelt har haft. Er det ministerens opfattelse, at der vil være yderligere behov for devaluering i løbet af 1980? Hvis det har haft en gavnlig indflydelse, at vi devaluerede i slutningen af 1979, kunne man måske tænke sig, at man burde have devalueret endnu mere. Jeg vil gerne anmode om ministerens kommentar hertil. Nu ved jeg meget vel, at det er ikke sådan, at man om torsdagen afslører, om der skal finde devaluering sted om fredagen, men jeg vil i hvert tilfælde gerne have ministerens analyse af situationen.

For de importkonkurrerende erhverv gør der sig det samme gældende som for eksporterhvervene, nemlig at regeringen må satse på at give gunstige vilkår for netop disse to områder. For lige så vigtigt det er at kunne eksportere, lige så vigtigt er det jo at kunne tage konkurrencen op med udenlandske virksomheder, når det drejer sig om at gøre indhug i kunder på hjemmemarkedet. Vi må altså give vore importkonkurrerende erhverv sådanne vilkår, at de kan tage kampen op på rimelig måde med de virksomheder, som truer os udefra.

Rentebyrden har med god grund været nævnt i ministerens redegørelse. Jeg vil gerne understrege, at det er retsforbundets opfattelse, at rentebyrden i lige så stor udstrækning er en omkostningsfaktor som lønudgifterne for erhvervslivet; navnlig for nye virksomheder og virksomheder, som er etableret, men som ønsker at ekspandere, er rentebyrden en helt uoverkommelig faktor blandt omkostningerne.

Det er jo ikke kun dem, der skal låne til at investere i virksomhederne, der er ramt af rentebyrden, også de, der skal låne for at kunne købe de varer, der produceres i industrien, har behov for at låne, og det er måske nok for den sidste gruppe, rentebyrden er

[Alfred Hansen]

særlig tyngende, idet man ikke rigtig tør låne til de investeringer, man gerne ville foretage.

I den forbindelse vil jeg spørge ministeren om, hvilke overvejelser man har gjort sig om den trussel, der er kommet fra det danske landbrugs side om at effektuere et ret stramt investeringsstop, altså hvilken indflydelse ministeren mener det må have på dansk industri.

Jeg har særlig hæftet mig ved ligesom et hjertesuk i ministerens redegørelse over det forhold, at u-landene nu via bl.a. lave lønninger er blevet i stand til at konkurrere med danske virksomheder. Jeg synes ikke, der er grund til at beklage denne udvikling; jeg synes tværtimod, det er glædeligt, at u-landene er kommet på et sådant niveau, at de er i stand til at føre en fair konkurrence på verdensmarkedet. Jeg kan også være glad for, at de er i stand til at sælge deres varer, ud fra det synspunkt, at de så netop får råd til at købe andre varer. Det drejer sig her for dansk erhvervsliv om at være oppe på mærkerne og være klar over, hvad det er, vi skal satse på i u-landene, som nu via deres stigende eksport har fået midler til selv at kunne købe.

Der har også været talt om støtte af forskellig observans. Vi må fra retsforbundets side stærkt vende os mod den protektionisme, som navnlig kommer frem i krisetider, den holdning, at vi skal være os selv nok, at vi vil eksportere så meget som muligt, men for alt i verden ikke importere. Jeg mener, det er meget farligt; ikke mindst set ud fra en global synsvinkel udgøres den største trussel mod vores fredelige sameksistens af, at man fører en egoistisk – hvilket jeg sætter lig med protektionistisk – politik på handelsområdet. De fleste krige, vi har haft, har enten været religionskrige eller handelskrige; det første kan vi nok ikke gøre så meget ved, men vi kan i al beskedenhed forsøge at påvirke udviklingen i heldig retning, hvad angår det protektionistiske.

Jeg vil her henvise til, at navnlig EF er gået i spidsen med hensyn til eksporttilskud og importafgifter og på den måde ligesom forsøger at regulere, hvilke varer der skal kunne sælges, og hvilke varer man ikke ønsker konkurrence til udefra.

Vi ønsker – og det tror jeg i og for sig også er dansk erhvervslivs inderste ønske – at have et frit og af staten uafhængigt erhvervs-

liv. Jeg mener, at man gennem statssubsidiering forhindrer en naturlig strukturtilpasning, fastlåser et system og forhindrer muligheden for en gavnlig konkurrence fra nye virksomheder.

Det var derfor med stor interesse, jeg lyttede til hr. Kjelgaard, der sagde, at de konservative ville bekæmpe subsidieringsordninger i de lande, vi konkurrerer med. Skal det forstås sådan, at hr. Kjelgaard og det konservative folkeparti vil forhindre og bekæmpe nationale støtteordninger i det hele taget, herunder også EFs støtteordninger? Jeg ved ikke, hvordan man skal vurdere det; hr. Kjelgaard sagde i slutningen af sin tale om dette emne. Er det en slags gengældelsesaktion, man vil udfolde fra de konservatives side i retning af, at man ikke vil tillade subsidiering af dem, vi handler med, fordi vi så også er nødt til det, og det har vi ikke råd til – den danske statskasse kan ikke gå ind i en konkurrence med andre landes statskasser – eller er de konservative indstillet på, at subsidieringsordninger kan være ganske gunstige under visse forudsætninger? Jeg vil med glæde se et initiativ fra konservativ side til at bekæmpe disse nationale støtteordninger, ikke bare inden for EF, men også i global betydning.

Jeg synes, at det er værd også her at spørge, hvad der i grunden var betingelsen for bl.a. Danmarks optagelse i EF. Det var, at man her skulle kunne konkurrere på lige vilkår, men hvad har vi set? Vi har set et stadig stigende antal nationale støtteordninger, uden at EF har grebet ind.

Jeg skal ikke forsvare EF på noget område, og det, der her er præsteret, har vi naturligvis ventet som de skeptikere med hensyn til EF, vi er i dit parti, men det forbavser mig, at ikke selv de mest fanatiske EF-tilhængere har forsøgt at markere en kraftig afstandtagen fra dansk side over for disse nationale støtteordninger.

Jeg vil gerne spørge ministeren om, hvilke initiativer regeringen agter at tage i den kommende tid for at fastholde de andre EF-lande på de optagelsesbetingelser, som Danmark stemte sig ind i EF på i 1972.

Hr. Westh beklagede, at man ikke fik vedtaget det socialdemokratiske ØD-forslag, og lagde ligesom i denne udtalelse, at det ville have betydet løsning af en stor del af erhvervslivets problemer. Der er, om jeg så må

[Alfred Hansen]

sige, tale om en enorm begrebsforvirring fra hr. Wesths side. Man skal ikke tro, at man løser dansk erhvervslivs problemer ved at indføre en ØD-ordning efter LOs og socialdemokratiets model. Man løser i det hele taget hverken eksportproblemet, betalingsbalancen eller arbejdsløshedsproblemet gennem ØD-forslag. Man kan sige – og det er reelt – at man vil have ØD, fordi ØD er en god ting, men man skal efter min mening ikke sælge den under dække af, at den vil kunne løse landets problemer. Det er en forkert fremstilling at give af de af socialdemokrater som lyksalige vurderede ØD-ordninger.

Jeg mener, at en af de væsentligste årsager til – og det var der også flere talere der var inde på, vist også de konservative – at pristoploven ikke var særlig gunstig, er, at den har nedsat erhvervslivets indtjeningssevne. Det er jo nye toner fra det konservative folkepartis side. De har, i den tid jeg har været i folketinget, stemt – og med stor glæde – for samtlige pristoplove så nær som den sidste, og det har jeg i grunden indtryk af nærmere har bundet i en vis fornærmethed over, at de ikke rigtig var med i forhandlingerne i slutningen af 1979, for det, der skete, var, at det konservative folkeparti i slutningen af december gik imod det, som de sådan set var gået til valg på. Derfor synes jeg, det er lidt sent, de konservative vågner op og erkender, at indkomspolitik og pristoplove er noget uheldigt. Men jeg vil da tage det som udtryk for, at blind høne også kan finde et korn, og lad os så håbe, at de vil fastholde denne linje fremover.

Hvad angår dagsordensforslaget fra hr. Askjær Jørgensen, skal jeg sige, at vi er helt enige i, at lønudgifterne for en stor del er udtryk for skattestryk. Det, der interesserer lønmodtagerne, er nok ikke i så høj grad deres bruttoløn som den nettoløn, der er tilbage, når diverse skatter er betalt. Men vi vil tage afstand fra ligesom at indicere, at lønudgifterne er årsag til erhvervsvirksomhedernes dårlige vilkår. Lønudgifterne er en udgiftsfaktor, vi må regne med, men det er kun én af de mange, som man kunne sætte ind over for. I øvrigt kan man forestille sig, hvordan fremskridtssamfundet ville blive, hvis man fjernede indkomstkatten og ikke kunne anviser andre indtægtskilder; i den forbindelse skal jeg gerne hviske hr. Askjær Jør-

gensen et godt forslag i øret ved passende lejlighed. Men det er en utopisk verden, fremskridtspartiet lægger op til her.

Vi er enige i, at indkomstkatten er for høj, og vi vil gerne anviser andre indtægtskilder, som kan føre til, at indkomstkatten kan sættes ned, uden at det får uheldige sociale følger. Vi agter at undlade at stemme for dagsordensforslaget. Vi mener, at man kun har behandlet problemet fra én side, og det er altid meget farligt, ikke mindst for politikere, at anskue problemerne ensidigt og ignorere over for de mange andre forhold. Men det er jo ikke første gang, fremskridtspartiet siger, at indkomstkatten er roden til alt ondt her i samfundet. Vi mener, det er én af årsagerne til, at vi har det, som vi har det; men ellers er fremskridtspartiet jo ikke fremkommet med væsentlige konstruktive forslag til bedring af situationen.

Industriministeren (Erling Jensen):

Jeg skal takke for modtagelsen af min redegørelse. Det er ikke mit indtryk, at der har været megen uenighed om indholdet af den og dens konklusioner, hvorimod diskussionen jo i øvrigt har ført os vidt omkring. Jeg skal nøjes med at svare på nogle stillede spørgsmål, så godt jeg kan.

Hr. Askjær Jørgensen spørger mig, om jeg kan sige noget om det fremtidige renteniveau. Jeg er ked af at måtte skuffe ham med at sige, at jeg ikke er i besiddelse af nogen sensationelle nyheder på dette område.

Jeg skal for en ordens skyld sige, at jeg må afvise det stillede dagsordensforslag.

Hr. Arne Christiansen var i et overordentlig sobert indlæg bl.a. inde på dobbeltbeskatningen, og jeg synes, jeg skylder at give et lidt mere udførligt svar på dette område og omtale de overvejelser, vi har i gang vedrørende reglerne om beskatningen af aktieselskaber og af aktionærer. De regler, der i øjeblikket gælder om beskatning af fortjenester eller tab på afståelser af aktier, er jo temmelig komplicerede. Selskabsskattekommissionen har undersøgt spørgsmålet og peger i en betænkning på forskellige løsningsmuligheder. Vi prøver nu på grundlag heraf at nå frem til ændrede regler, der både er udtryk for en forenkling, og som samtidig kan føre til en rimelig beskatning i de forskellige situationer.

[Industriministeren]

Som det huskes, gennemførtes ved lovgivningen i december 1979 bl.a. en forhøjelse af selskabsskatteprocenten fra 37 pct. til 40 pct., og i den forbindelse gav regeringen tilsagn om at ville overveje en ændring af de gældende bestemmelser om dobbeltbeskatning af udloddet aktieudbytte og om beskatning af fortjeneste ved salg af aktier m.v. Det overvejes således også, på hvilken måde der eventuelt kan blive tale om at lempe beskatningen af udloddet aktieudbytte hos aktionærer. Overvejelserne er ikke så langt fremme, at jeg kan sige noget om, hvad resultatet af dem bliver, og hvor hurtigt det kan foreligge.

Så skal jeg i øvrigt til hr. Arne Christiansen sige allerede nu, at når han ligesom savnede de store visioner, er det udtryk for, at de ikke var efterspurgt i redegørelsen, men også et udtryk for, at jeg ikke mener, at langsigtede og vidtrækkende løsninger vedrørende den industripolitik kan forelægges uden forudgående drøftelser med industrien og dens medarbejdere.

Det er min motivering for at sige, at jeg finder det rigtigt, at vi får dette som en statusdrøftelse, og at jeg senere i denne folketingssamling, når jeg har haft dette samarbejde med industrien og dens medarbejdere, kan forelægge en mere omfattende redegørelse indeholdende det, hr. Arne Christiansen kalder de store visioner; jeg håber, at de til den tid ikke bliver for store for hr. Arne Christiansen og hans parti.

Hr. Kjelgaard nævnte en række ønsker, der fra tid til anden har været rejst fra industriens side, og jeg tror, at jeg i en slutbemærkning kan nævne noget om nogle af de problemer, vi arbejder med, uden at gå ud i detailforslag, hvad jeg mener det ville være ukorrekt at gøre, uden at vi har fået inddraget industrien og dens medarbejdere i den endelige formulering, inden de fremlægges.

Hr. Kjelgaard rejste tvivl om, hvorvidt vi formåede at skabe den fornødne tillid hos industrien. Sagt i al stilfærdighed: det har vi gjort gennem alle årene, skønt vi ofte har forskellige politiske synspunkter i forhold til industrien, og det er både min opfattelse og naturligvis mit håb og også mit ønske, at erhvervene, når den lidt ophedede stemning, som de sidste måneder har været præget af, har lagt sig, som hidtil også vil være så praktisk indstillede, at de på det lovgrundlag, der nu engang har vist sig at være flertal for i

dette ting, vil gå ind i det samarbejde, de altid tidligere har været klar til at gå ind i, og jeg føler mig overbevist om, at erhvervenes medarbejdere vil være af samme observans.

Jeg kan bekræfte hr. Rahbæk Møllers betragtning om, at erhvervsudviklingsovervejelser naturligvis vil indgå med en betydelig vægt i den nye, langsigtede beskæftigelsesplan for 1981-83, altså spørgsmålet om, hvor vi samtidig ved at styrke en erhvervsudvikling kan gavne beskæftigelsen og vores valutaudvikling mest muligt. Det er klart, at vi vil satse meget på det i den planlægning af beskæftigelsesplanmidlernes fordeling, der skal foregå i de kommende måneder, og det passer altså også ind i den tidsramme, jeg her lige har omtalt.

Fru Janne Normann nævnte specielt de mindre virksomheder. Vi har tidligere i denne debat fået lejlighed til at bekræfte over for hinanden, at dette lands industri består af mindre og mellemstore virksomheder som den altovervejende hovedregel: set i forhold til næsten alle andre lande i Vesteuropa har vi langt flere mindre virksomheder, end det ellers er almindeligt.

Jeg vil gerne i den forbindelse bekræfte fru Janne Normanns vurdering af, at et af vore hovedproblemer bliver, om vi forstår at kommunikere bedre og mere direkte til de mindre og mellemstore virksomheder, om vi forstår at indrette vore erhvervsfremmeordninger sådan, at de er umiddelbart anvendelige, enkle nok, og om vi forstår at få dem bragt ud - de skal jo bringes ud også af de mange former for konsulenter, der findes i pengeinstitutter, hos revisorer, i erhvervsorganisationer og i lokale erhvervsråd. Men samtidig er det utvivlsomt rigtigt, at vi skal anstrenge os for at gøre ordningerne så enkle og klare og give dem en så stor omtale, at vi ikke mister en række virksomheder, der med held kunne anvende dem, men som ikke gør det, fordi de ikke kender dem.

Jeg er glad for, at fru Janne Normann trak begrebet øget medarbejderindflydelse og medarbejderrepræsentation ind i debatten. Jeg føler mig med mit udgangspunkt helt overbevist om, at det er et stykke effektivt erhvervs politik at medvirke til et større engagement fra medarbejderside. Det forudsætter større viden, bedre kendskab til tingene, og

[Industriministeren]

det forudsætter det medansvar, der følger af en medbestemmelse.

Derfor er jeg glad for at kunne sige, at jeg i løbet af denne samling agter at fremsætte de forslag, der på dette punkt udbygger folketingsbeslutningen om øget medarbejderrepræsentation både i de hidtidige selskaber og i koncernerne i moderselskaberne, sådan at vi kan få også dette sat på plads som led i en erhvervspolitik.

Endelig deler jeg fru Jeanne Normanns ...

Formanden:

Undskyld, hr. minister, oppe i Skivekredsen siger vi Janne Normann. Jeg tror, det er det rigtige.

Industriministeren (Erling Jensen):

Undskyld, hr. formand, jeg har engang kendt en pige, der hed Jeanne, men det var en anden!

Formanden:

Så synes jeg, ministeren skulle tænke på dem, han taler til.

Industriministeren (Erling Jensen):

Jo, men man kan jo godt have gode minder i øvrigt, hr. formand.

Men mens vi nu taler om langsigtet planlægning – for det er også det, formanden vil have mig til – vil jeg gerne understrege, at det også er min opfattelse, at dersom det skulle forundes os i dette meget spredte folketing at kunne blive enige om en langsigtet planlægning, er det måske mere end så meget andet det, erhvervene ville have behov for, altså det, at vi kan sige, at der nu kommer en årrække, hvor man kan indrette sig efter disse regler og disse muligheder.

Hr. Brusvang havde nogle betragtninger om, at vi havde gennemført og havde eksisterende erhvervsfremmeordninger, som erhvervene ikke ønskede. Det tror jeg ikke meget på, og i hvert fald er det ikke noget større problem, for hvis de ikke ønsker dem, så benytter de dem ikke, og vi har for øjeblikket i dette folketing to lovforslag om fjernelse af ordninger, som ikke har været benyttet, og som jeg derfor har ment vi burde nedlægge. Det er altså et udtryk for, at vi foretager en løbende gennemgang af ordningernes anvendelse;

anvendes de ikke, ophæver vi dem. Alle andre ordninger er for nærværende mig bekendt blevet fuldt udnyttet, også i den stigende takt det har været os muligt at udbygge deres midler inden for de sidste beskæftigelsesordninger.

Hr. Brusvang og også andre har nævnt renteniveauet og har ligesom fået mine betragtninger om renteniveauet galt i halsen. Det er der ingen grund til, for hvis de læser min redegørelse, vil de se, at jeg meget omhyggeligt sonderer mellem en gennemsnitlig betragtning, hvor sagen er den, at renteniveauet i gennemsnit har en overordentlig beskeden betydning, og en enkeltvirksomhedsbetragtning, hvor jeg udtrykkelig siger, at det ikke må foranledige os til at glemme, at en lang række enkeltvirksomheder, som ikke har egen formue, som ikke har modsvarende renteindtægter, som er tvunget til at optage lån og måske oven i købet er i en situation, hvor hovedparten af deres lån må optages på det traditionelle danske lånemarked som obligationer, aktier el.lign., selvfølgelig kan være i ubehagelige vanskeligheder som følge af et højt renteniveau.

Det er ikke så ofte, at hr. Wilhjelm og jeg er så enige, som vi har været i dag, men jeg vil gerne understrege, at jeg deler hr. Wilhjelm's betragtning om, at dette er en statusredegørelse, og at det kan være værdifuldt at bruge den til – hvad jeg da også agter – at overveje at lade de synspunkter, der opstår under denne debat, indgå i den bredere industripolitiske redegørelse, som det er min hensigt i løbet af et par måneder at give folketinget.

Jeg er helt enig i, at det må indeholde en fornyet stillingtagen til begrebet direkte statsstøtte. Jeg er også enig i, at vi ikke kommer uden om også at interessere os for de meget store opgaver inden for kompensationsområdet, naturgasområdet, offshoreområdet og andre meget store investeringsmuligheder eller arbejdsmuligheder og dér vurdere, hvor store mulighederne var og er, og hvor store mulighederne for deres realisering er og var, og hvordan det er nødvendigt at skabe samspillet på disse områder mellem det offentlige og de private erhvervsvirksomheder, for at mest muligt kan lykkes.

Hr. Arne Bjerregaard havde en meget omfattende plan til erhvervslivets endelige redegørelse, men understregede samtidig, at den

[Industriministeren]

hverken var retfærdig eller på anden måde, så vidt jeg kunne forstå, svarende til hr. Arne Bjerregaards partis holdning og hans eget temperament.

Jeg vil gerne i den forbindelse sige, at samtidig med at jeg deler den opfattelse, er jeg også af den opfattelse, at det ikke ville tjene dansk erhvervsliv, at vi skabte ordninger, som ikke fik den tilstrækkelige forståelse i befolkningen ved at være rimelige og forklarlige, og alene af den grund skal man nok være på vagt over for enkle løsninger, som ikke tager tilstrækkeligt hensyn til det øvrige samfund.

Også hr. Alfred Hansen havde et traditionelt spørgsmål af de spændende. Han ville gerne vide, om jeg vurderede den skete devaluering positivt. Det har jeg i og for sig besvaret i redegørelsen derhen, at jeg mener, den umiddelbart er positiv, men at vi først kan beregne de endelige virkninger, når vi ved, om det er lykkedes at tilbageholde de modstående virkninger, der kunne være. Det kan vi ikke vurdere i dette øjeblik, men det vil vi kunne vurdere senere.

Så var det, hr. Alfred Hansen – spøgefuld, som han ofte er – gentog en af de sædvanlige morsomheder her i salen og spurgte, om ministeren ville have ulejlighed med at sige, om der i øvrigt er nogen planer om en snarlig devaluering, og jeg kan med god samvittighed sige: nej, det er der ikke.

I øvrigt harcelerer hr. Alfred Hansen sin vane tro lidt over samarbejdet på internationalt plan, ikke mindst i EF. Nu skal jeg ikke gå i detaljer, men jeg vil dog sige, at det ønske, hr. Alfred Hansen og hans parti, så vidt jeg kan skønne, deler med os, nemlig at man får fjernet grænser i muligheden for samhandel, var den politik, vi sammen med vore europæiske handelspartnere gennemførte i 1950'erne med en gradvis ophævelse af de direkte importrestriktioner, men den blev først afsluttet i løbet af 1960'erne og i begyndelsen af 1970'erne med toldafviklingen inden for EFTA og senere i EF; det sidste er nok også værd at tage med. Selv om jeg som sagt nødig vil gå i detaljer med planer, som jeg skylder at drøfte med en bredere kreds af erhvervslivet og dets medarbejdere, vil jeg ikke undlade at sige, at det virker, som om man godt kunne tænke sig, at jeg i hvert fald pegede på nogle områder, hvor vi fra samfundets side bliver nødt til at sætte ind.

En af de vigtigste udviklingstendenser for vort erhvervsliv er uden tvivl, at 1960'ernes og 1970'ernes produktionsorienterede virksomheder fremover vil blive mere afsætningsorienterede. Det vil de blive tvunget til på grund af den stærkt stigende konkurrence på verdensmarkedet. De vil være nødt til at styrke aktiviteterne på markedsføringsområdet og produktudviklingsområdet, og det serviceapparat, det offentlige på forskellig vis stiller til rådighed, må derfor i stadig stigende grad være indstillet på at kunne imødekomme det behov hos virksomhederne, der udspringer af den øgede internationale konkurrence.

Det vil være en væsentlig opgave at mobilisere det stadig uudnyttede eksportpotentiel, ikke mindst i de mindre virksomheder. Det er væsentligt for en fortsat stigende dansk eksport, at der finder en stadig tilgang sted af nye eksportører. Samtidig bliver de større projekter stadig mere komplicerede finansieringsmæssigt. Alt dette vil stille øgede krav til eksportkreditordningen og til de ressourcer, vi stiller til rådighed for dem. Det samme gælder eksportfremmeordningen, ikke mindst med henblik på at udnytte de betydelige muligheder for at gennemføre projekt- og systemeksport, hvor et samarbejde mellem erhvervene og det offentlige er særlig påkrævet.

På det teknologiske område er der behov for at styrke den teknologiske service for de mindre og mellemstore virksomheder; det kan bl.a. ske gennem etablering af et landsdækkende net af regionale teknologiske informationscentre med ét i hvert amt, og det kan ske gennem videreførelse af de mest værdifulde aktiviteter fra det nu afsluttede Projekt Erhvervsudvikling, især bistanden til etablering af nye virksomheder og til virksomhedernes planlægning af produktudvikling og virksomhedsudvikling i øvrigt. Der er nu skabt bedre mulighed for en indsats på disse områder gennem den netop gennemførte omdisponering af beskæftigelsesplanen. Det samme gælder udbygning af den teknologiske service på udvalgte fagområder med særlig udsigt til øget eksport; lad mig nævne mikroelektronik, bioteknik og miljøteknik.

Jeg kan også pege på, at der er behov for at søge udvikling af nye produkter intensive ret gennem samarbejdsprojekter mellem teknologiske serviceinstitutter, Danmarks tekni-

[Industriministeren]

ske højskole og interesserede virksomheder, ikke mindst med hensyn til produkter, der tilgodeser særlige samfundsmæssige behov såsom energibesparelse, ressourcebesparelse og miljøforbedring. Endelig skal jeg nævne behovet for en aktiv opsøgende indsats over for såvel offentlige myndigheder som erhvervslivet vedrørende udvælgelse af produkter, for hvilke der med fordel kan indgås udviklingskontrakter mellem erhvervsvirksomheder og offentlige myndigheder.

Endelig skal jeg pege på behovet for en samlet overvejelse af de finansieringsmuligheder, der gennem alle kanaler – både offentlige og andre – er til rådighed og kan komme til rådighed for erhvervslivet.

Jeg skal endnu en gang takke for venlig modtagelse af redegørelsen, afvise dagsordensforslaget og anbefale, at vi hver især træffer de forberedelser til en mere omfattende industri- og erhvervspolitisk indsats, som jeg her har søgt at opridse konturerne af.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg takker ministeren for det supplerende svar, men jeg må nok notere mig, at det, hvis det skal siges høfligt, er en tynd kop te, vi har fået serveret fra industriministeren. Indholdet i de blade, den kop te er brygget på, er, at vi har fået at vide, at ministeren sandsynligvis om 2 måneder vil komme med en mere fyldig forklaring på, at man vil gøre det samme, som man har gjort i 1970'erne, at man vil følge den samme linje med nogle lapperier, nogle enkelte tilskudsordninger og sådanne småtterier; men der er intet nyt under solen: socialdemokratiet vil fortsætte den linje, man har fulgt hidindtil.

Hr. Kjelgaard holdt en meget fin fremskridtspartitale og stillede industriministeren nogle spørgsmål, der gik lige på og hårdt. Deroverfor hævder industriministeren, at der er et tillidsforhold mellem industrien og regeringen. Jeg tror, vi efter denne debat i dag må notere os, at denne tillid mest må være det, at regeringen har tillid til, at socialdemokratiske regeringer især ikke i 1980'erne vil være i stand til at skabe et erhvervsvenligt klima, og det er trist.

Fru Janne Normann sagde, at vi ofte glemmer, at det er erhvervsvirksomhederne, der skaffer værdierne i Danmark. Ja, det er rigtigt, det gør de allerfleste politikere. Det er

faktisk kun fremskridtspolitikerne, der holder sig det klart for øje, at det væsentligste er, at vi giver erhvervslivets folk de bedst mulige betingelser for produktion – og her tænker jeg på det samlede erhvervsliv, også landbruget, hr. Arne Christiansen; jeg mener faktisk, at landbruget er en betydelig faktor i det danske erhvervsliv – og at samfundet bliver des rigere, jo bedre betingelser vi giver hele det danske erhvervsliv og i særdeleshed det danske landbrug.

Jeg søgte at sige i min første ordførertale – det er muligt, at fru Janne Normann ikke lagde så nøje mærke til det – at det, vi trænger til her ved indgangen til 1980'erne, er at give initiativtagerne, dem, der skaber os værdierne, langt, langt, langt bedre vilkår, end vi har gjort i 1960'erne og 1970'erne. Vi har skaffet os socialpolitik, og vi har tilladt os øget ferie og alt muligt andet, men vi har groft sultet den malkeko, hvoraf vi skal malke den mælk, som hele samfundet skal leve af. Det er det, jeg gerne vil have vi skulle beskæftige os med i dag og jeg ikke synes vi rigtig har fået nok at høre om fra socialdemokraternes side.

At hr. Wilhjelms mente, debatten var overflødig, forundrer mig ikke. Jeg er klar over, at hr. Wilhjelms ønsker selvejet dansk erhvervsliv og dansk produktion nedlagt, og det er tydeligt, at det, at vi rejser en debat, hvor vi forsøger at skabe noget sympati for erhvervslivet og for produktionen, er irriterende for hr. Wilhjelms, og så er det jo lettest at sige, at det er en overflødig debat.

Hr. Alfred Hansen var så venlig at sige, at vi ikke var fremkommet med noget konkret. Det er muligt, vi har talt nok så moderat, som vi plejer at gøre, men vi har altså forsøgt at sige noget også i dagsordenen. Hvis hr. Alfred Hansen analyserede det, vi siger i dagsordenen, ville han indse, at det rent faktisk er følgende: hvis man reducerer skatterne og dermed også reducerer bruttoprisen på arbejdskraft, så bliver erhvervslivet mere konkurrencedygtigt, så producerer erhvervslivet noget mere, så gavner vi betalingsbalancen, og så fremmer vi beskæftigelsen. Det er alt sammen indeholdt i dagsordensforslaget. Jeg er klar over, at de fleste af tingets partier vil stemme imod det, men vi mener stadig væk, det er det, som er det konkrete og det, som det drejer sig om.

[Askjær Jørgensen]

Hr. Arne Bjerregaard var lidt inde på, at der var lige så mange erhvervsvirksomheder nu, som der var i 1970. Ja, hvis man tæller dem op, er det nok rigtigt, men hr. Arne Bjerregaard skulle prøve at analysere situationen lidt. Der er en masse erhvervsvirksomheder, som er blevet nødt til at foretage opdeling i flere forskellige anpartsselskaber – der er altså registreret en masse anpartsselskaber, som tæller med, når man tæller erhvervsvirksomheder – men antallet af erhvervsvirksomheder, der virkelig producerer og er aktive, er skrumpet gevaldigt ind.

Men det alvorligste, hr. Arne Bjerregaard, er den pest, der blev fyret af her i december. Den er ganske alvorlig, især for de mindre erhvervsvirksomheder, og det er det, der står udtrykt i dagens presse, f.eks. i dagbladet Børsen på side 2 i dag. Det skulle hr. Arne Bjerregaard og alle folketingets øvrige medlemmer læse og lægge sig meget kraftigt på sinde.

Westh (S):

Jeg skal ikke forlænge debatten yderligere, men vil blot sige, at vi er tilfredse og glade for, at industriministeren vil komme med en mere detaljeret redegørelse til debat her i folketinget i løbet af nogle måneder.

Vi vil stemme imod det af fremskridtspartiet fremsatte dagsordensforslag.

Arne Christiansen (V):

Der er grund til at takke industriministeren for bebudelsen af forslag til ændring af selskabsskatten. Nu skal man jo ikke tage hatten af, før man ser manden, men ethvert skridt i den rigtige retning vil vi selvfølgelig se positivt på, og jeg er sikker på, at ministeren er klar over, hvad jeg mener med den rigtige retning.

Jeg mener også, jeg i forbindelse med visionerne sagde, at det var klart, de måtte være begrænsede, når spørgsmålet går på 1980 og 1981, og jeg synes også, det er rigtigt, at mere langtidsprægede vurderinger sker på baggrund af drøftelser med erhvervslivet; det er trods alt det, der ved bedst, hvor problemerne ligger.

Jeg er enig med ministeren i den vurdering, der blev givet af tendensen fra at være udelukkende produktionsorienteret til at være mere afsætningsorienteret, også i de kon-

sekvenser, en sådan udvikling må få for en række af de erhvervsordninger, der findes, men jeg vil advare mod, at man tror, problemerne er løst alene ved at ændre gældende ordninger. Vi har også et aktuelt behov for en gennemgribende ændring af det økonomiske klima for erhvervslivet herhjemme.

Jeg skal endelig sige om det af hr. Askjær Jørgensen stillede dagsordensforslag, at man, hvis man støttede det, ville sætte sig op og ride en enlig kæphest for fremskridtspartiet, for deri tales udelukkende om indkomstpølitik. Man kunne selvfølgelig føje en række andre faktorer til – det ville blive en betydelig spiseseddel – og begynde at diskutere det, men det ville jeg finde overflødigt, da det er det, denne debat drejer sig om. Derfor vil venstre stemme imod dagsordensforslaget.

Kjelgaard (KF):

Ministeren svarede netop så rundt og blødt, som jeg havde ventet, og jeg kan kun håbe, at ministeren har ret i sin vurdering af regeringens tillidsforhold til dansk industri.

Ministeren gav udtryk for, at han om kort tid vil drøfte den fremtidige industripolitik med industrien og dens medarbejdere. Det kan jeg hilse med tilfredshed, og jeg kan kun anbefale ministeren at lytte meget til industriens folk, så vi kan få den blomstrende industri, ministeren også ønsker. Man har ikke just indtryk af, at det var det, der skete før julepakken i december. Da lyttede man vistnok kun ensidigt til medarbejdersiden; det er der meget der tyder på at dømme efter de reaktioner, der er kommet med hensyn til formuebeskatningen, aktiebeskatningen, prisstoppet, investeringsfradraget osv. Vel ved jeg, at der var en række tilsigtede skadelige virkninger i den pakkeløsning, men der var altså også en række forhåbentlig utilsigtede virkninger, og derfor beder jeg ministeren her bekræfte, at man er villig til at rette i pakkeløsningen og fjerne nogle af de utilsigtede virkninger.

Det, hr. Westh sagde om at føre en politik for at få indført en rimelig rente, lød jo meget smukt. Også hr. Arne Bjerregaard var inde på, at vi skulle have en rentepolitik, der favoriserer erhvervslivet. Jeg kan ikke forestille mig, at nogen af de herrer mener, at vi skal til at indføre en ny form for selektiv rentepolitik. Det skal betales af nogen. Staten

[Kjelgaard]

ejer ikke en krone. Er der nogen, der skal have noget, er der andre, der skal betale, og det er nærliggende at tro, at det bliver erhvervslivet selv under en eller anden form.

Hr. Westh var også inde på begrebet devaluering og sagde, det gav en klar forbedring af konkurrenceevnen, og det var hr. Alfred Hansen også inde på. Det er da muligt, at en devaluering giver nogle virksomheder en forbedring af konkurrenceevnen, men så længe Danmarks samlede gæld er større end Danmarks samlede tilgodehavender i udlandet, kan den fordel i hvert fald diskuteres meget. Jeg tror, devalueringen havde endnu flere skadelige virkninger, fordi vi ikke var i stand til at følge den op med den nødvendige omkostningsdæmpende politik.

Hr. Alfred Hansen talte noget om at bekæmpe støtteordninger i andre lande, vi konkurrerer med. Det har vi gjort, og det vil vi fortsat gøre. Da Danmark havde formandskabet i EF i foråret 1978, var det et af hovedpunkterne. Vi har kæmpet stærkt imod restriktioner i andre lande vendt mod danske varer, og det vil vi fortsat gøre. Der har også vist sig resultater deraf, f.eks. i tilfældet med den franske dørfabrik.

Hr. Alfred Hansen talte om den blinde høne osv. i forbindelse med prisstoppet. Der til vil jeg gerne sige, at når vi stemte imod, er det, fordi vi er tilhængere af en indkomst-dæmpning i alle led, men mener, at der ikke er den sociale balance i foretagendet, som man påstår, så længe lønudviklingen kan få lov til at løbe med ca. 10 pct. om året og mange grene af erhvervslivet har en direkte indtjeningsnedgang.

Maisted (FP):

Nu skal vi altså afvente industriministerens redegørelse om et par måneder, men jeg vil gerne sige, at den socialdemokratiske beskæftigelsesplan, industriministeren her remsede op, rettelig burde hedde en arbejdsløshedsskabende plan, for det er det direkte modsatte af det, man skal foretage sig, men det er altså det, man må forvente ministeren agter at fremlægge her for folketinget.

I øvrigt er det skuffende at høre, at centrum-demokraterne og venstre ikke vil stemme for vores dagsordensforslag, fordi det er et fremskridtsforslag. Hvis man har den generelle holdning, at hver gang der her kom-

mer et forslag på bordet, der skal hjælpe dansk erhvervsliv, skal man vurdere, hvem det er, der har fremsat det, ja, så kommer vi selvfølgelig ikke videre, og man må også frygte, at det gamle SV-samarbejde vil smitte af på holdningen hos et parti som venstre for fremtiden.

Arne Bjerregaard (KrF):

Hr. Askjær Jørgensen fremførte noget om pesten fra december i de forslag, som dengang blev vedtaget, med adresse bl.a. til kristeligt folkeparti.

Nu kan man selvfølgelig som fremskridtspartiet nøjes med at stå udenfor i gold demonstration imod alt; det kan jo give en pæn glorie, og det kan give en uplettet kåbe, og det kunne somme tider være ønskværdigt at stå sådan over for befolkningen – det erkender jeg – men jeg må lige erindre hr. Askjær Jørgensen om, at vi stemte for det, vi gik til valg på, nemlig at gribe ind i den hellige ko, der hedder dyrtidsreguleringen, og var med til at fjerne 5 dyrtidsportioner. Skatetforslagene havde vi hverken lod eller del i.

Men når hr. Askjær Jørgensen fremfører, hvad der er udtalt i pressen forskellige steder, skal jeg da gerne erkende, at den såkaldt frie presse i dette samfund klart overser væsentlige dele af det, der indgår bl.a. i decemberforliget, simpelt hen fordi den blot er pennefører for ganske bestemte partier til en vis, bestemt side i denne sal og, jeg havde nær sagt på en sådan måde, at man næsten må sige, der må være en alliance imellem visse partier og den såkaldt frie presse. Derfor tager jeg det ikke så højtideligt, hvad denne presse undertiden skriver om det, som er foregået herinde, og om indholdet af forligene. Men selvfølgelig har man lov til at være så blåøjet, at man tror på alt, hvad der står i den såkaldt frie presse.

Jeg er også klar over, at hr. Askjær Jørgensen ikke ønsker at debattere grundlæggende problemer i dette samfund, ikke ønsker at diskutere de økonomiske sammenhænge og heller ikke ønsker at diskutere sammenhænge i samfundet, de grundlæggende forudsætninger for, at dette samfund kan fungere i fremtiden. Det er ikke det, der ligger i dagsordensforslaget om at fritage erhvervslivet for skat. Det forslag, det er enøj

[Arne Bjerregaard]

og ensidigt, og derfor må vi stemme imod dette forslag.

Hr. Kjelgaard erklærede, at man skam ikke fra konservativ side ville være med til en selektiv rentepolitik eller til at favorisere erhvervslivet med en lavere rente i forhold til det øvrige samfund. Jeg er nødt til at sige, at det er den eneste måde, man eventuelt kunne løse problemet på, hvis rentebyrden er for stor for erhvervslivet. Så vidt jeg har forstået de konservative, ønsker de ikke totalt at fjerne rentefradragsordningen for privat gæld, men hvis man ikke gør det, har man ikke en jordisk chance for i dette samfund med den høje marginalbeskatning at få renten til at gå nedad. Det er sådan set den eneste vej, der er at gå i den øjeblikkelige situation, hvis man vil sænke renten. Hvis man vil hjælpe erhvervslivet rentemæssigt, har man kun disse to veje: enten at fjerne retten til på selvangivelsen at fratække renter for privat gæld eller at føre en selektiv rentepolitik.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg skal gerne erkende, at det var meget vanskeligt at finde ud af, om det program, kristeligt folkeparti gik til valg på, var ren socialisme eller liberalisme, og at det i det hele taget er meget svært at finde ud af, hvad kristeligt folkeparti vil. Derfor kan hr. Arne Bjerregaard med god ret påberåbe sig, at han er gået til valg på noget, der ligner gennemførelse af ren socialisme, og at det var det, man medvirkede til i december måned. Hjerterlig til lykke med det, hr. Arne Bjerregaard!

Hr. Arne Bjerregaard er i sin gode ret til at påstå, at vi fører en gold demonstrationspolitik, og at hr. Arne Bjerregaard har forstand på en dybereliggende analyse af problemstillingerne. Sådan ser det altså ud efter hr. Arne Bjerregaards analyse, men vi andre vil fortsat tillade os at vide, hvad det drejer sig om, og så må hr. Arne Bjerregaard for vores skyld gerne fortsat svæve rundt i sin analyse.

(Kort bemærkning).

Arne Bjerregaard (KrF):

Analysen er altid en forudsætning for handling.

Må jeg sige til hr. Askjær Jørgensen: ja, vi vidste udmærket, hvad vi gik til valg på; det stod ganske klart, at vi i dette samfund måtte gribe ind over for dyrtidsreguleringen, og det har vi været med til at gøre. Om det var socialisme eller liberalisme, kan vi så altid diskutere, ethvert indgreb kan vel have et socialistisk anstrøg efter hr. Askjær Jørgensens mening.

På den anden side må jeg sige, at man selvfølgelig ikke var i tvivl om, hvad fremskridtspartiet gik til valg på: fremskridtspartiet gik til valg på, at enhver indkomst på 80.000 kr. faktisk skulle have mindre i realindkomst, mens indkomster på 500.000 kr. skulle have en lettelse på 100.000 kr. Det var det, man gik til valg på, og det siger jeg også tak til.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

En kort bemærkning til hr. Askjær Jørgensen, uden at vi derfor skal have hele valgprogrammet ridset op en gang til.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Den bliver meget kort.

Jeg beklager hr. Arne Bjerregaards evne til at analysere andre partiers programmer.

Alfred Hansen (DR):

Jeg har forstået, at hr. Kjelgaard ikke vil være med til en prisstoplov, så længe der er en vis lønudvikling. Jeg vil gerne spørge hr. Kjelgaard, om det konservative folkeparti forudsætter en nulstilling af indtægterne, før de konservative igen vil stemme for en indkomstpolitik.

Når hr. Kjelgaard videre siger, at man vil bekæmpe subsidiering af erhvervslivet i andre lande, vil jeg gerne spørge hr. Kjelgaard, om de konservative i medfør af denne meget klare tilkendegivelse fremover her i folketinget vil stemme imod ethvert forslag, der går på erhvervstilskud til det danske erhvervsliv, eller om man bare ikke kan acceptere, at det er noget, andre lande gør. Kan vi fremover forvente støtte fra det konservative folkeparti til at gå imod enhver form for subsidiering af dansk erhvervsliv, eller kan vi ikke?

Hvad angår prisstoploven, mener jeg, at det mindre erhvervsliv er særligt hårdt ramt

[Alfred Hansen]

af den, dels fordi det mindre erhvervsliv ikke har den fornødne ekspertise til at finde ud af, hvilke omkostningsfaktorer der må indregnes i prisstigninger, dels fordi det er administrationskrævende for dem i langt højere grad, end det er for de større virksomheder. Det er nok noget, man burde tage med fremover, hvis man fortsat reelt ønsker, at dansk erhvervsliv også skal bestå af en stor underskov af små virksomheder, som jeg mener er det bærende i dansk erhvervsliv.

Om statsobligationerne kan man sige, at de 45 mia kr., som ministeren har fået beordring til at udstede i dette år, påfører andre obligationer en unfair konkurrence. Det vil være sådan, at folk i stedet for at investere i erhvervslivet, i aktier og i de almindelige obligationer får lyst til at investere i statsobligationer med det til følge, at dansk erhvervsliv kommer til at mangle kapital.

Ministeren lagde ligesom op til, at man stort set ingen told har i EF. Deroverfor må jeg gøre opmærksom på, at man har importafgifter og man giver eksporttilskud, hvilket reelt virker som en meget urimelig handelshindring, som en meget restriktiv toldlovgivning. Jeg bad ministeren oplyse, hvilke initiativer regeringen vil tage for at forhindre nationale støtteordninger inden for EF, men fik ikke noget svar. Der kan jeg blot give ét eksempel, nemlig skibsværfterne.

Hr. Askjær Jørgensen kunne ikke forstå, at vi ikke kunne stemme for hans dagsordensforslag. Jeg mener fortsat, hr. Askjær Jørgensen vurderer tingene på en meget ensidig måde, når han taler om en direkte vej til at bedre konkurrenceevnen i erhvervslivet gennem en lettelse i indkomstskatten og dermed lavere lønudgifter. Med henvisning ikke mindst til hr. Askjær Jørgensens første indlæg, hvor han talte om, at vi skulle have højere profiler inden for erhvervslivet, har jeg en skummel mistanke om, at hr. Askjær Jørgensen med dette mener, at vi skal have lønnen sænket, at det er lønudgifterne, der for fremskridtspartiet at se er den største skurk i dansk økonomi. Jeg mener, der er mange andre faktorer, der fortjener at blive betegnet som skurk, og ikke bare lønudgifterne.

(Kort bemærkning).

Kjelgaard (KF):

Jeg er ked af, at jeg ikke har fået et tilsagn fra ministeren om, at han vil være med til at ændre i pakkelsen og fjerne de utilsigtede virkninger. Men det kan være, det kommer på et andet tidspunkt.

Jeg vil gerne sige til hr. Arne Bjerregaard, at det er jo helt fantastisk, at der nu kun er to muligheder: enten at føre en selektiv rentepolitik eller også at fjerne rentefradragsretten. Nej, der er en tredje mulighed – den eneste rigtige – og det er at føre en økonomisk politik, der sætter tæring efter næring, så vi ikke får de enormt store kasseunderskud og den store gæld til udlandet; så vil renteproblemet løse sig af sig selv.

Det af hr. Askjær Jørgensen fremsatte dagsordensforslag er bare en almindelig konstatering af nogle fremskridtssynspunkter, det indeholder intet operativt, pålægger ikke regeringen noget som helst, og derfor vil vi stemme imod det.

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Det varede jo selvfølgelig lidt, før vi fik det konservative folkepartis udtalelse om, hvordan de ville stille sig til et dagsordensforslag, der lempede bruttoudgifterne for erhvervslivet og gav lønmodtagerne en fremgang. Det er typisk, at hver gang vi her i tinget taler om økonomiske problemer, hører vi om de gode viljer i det konservative folkeparti og venstre, men de reagerer på den måde, at de nedstemmer ethvert forslag, der kan lette dansk erhvervslivs betingelser. Vi så det også i forbindelse med afstemningen om ændringsforslagene til finansloven: de havde de gode hensigter, de ville være med til at gennemføre fornuftige offentlige besparelser, men da det kom til stykket, stemte de for yderligere offentlige udgifter, som undergraver dansk erhvervsliv. Det er dette dobbeltspil, der gør, at det i dette land er umuligt på nuværende tidspunkt at føre en fornuftig økonomisk politik, der skaber produktive arbejdspladser og styrker det erhvervsliv, som vi alle sammen skal leve af.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

[Maisted]

Forslag om motiveret dagsorden af Askjær Jørgensen (FP) (se foran) forkastedes, idet 14 stemte for, 114 imod; 4 stemte hverken for eller imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) *Forespørgsel til undervisningsministeren:*

Forespørgsel af Halvgaard (FP):

»Hvad vil ministeren gøre for at forbedre arbejdsklima og disciplin i folkeskolen?«

(Forespørgsel nr. 12. Anmeldt 18/12 79. Fremme af forespørgslen vedtaget 21/12 79).

Forhandling

Halvgaard (FP):

Det er ganske givet, at en forespørgsel om forholdene i folkeskolen, hvor ordet disciplin er nævnt, uvilkårligt hos mange vil fremkalde forestillinger om spanskrør, kadaverdisciplin, overgreb på sagesløse børn osv. For at forhindre enhver misforståelse vil jeg blot sige, at det, jeg forstår ved disciplin i folkeskolen, er en fælles forpligtelse for børn og lærere til at overholde visse praktiske omgangsregler for at sikre den arbejdsro, der er nødvendig. Uden et sådant system med tilhørende ansvar for myndigheder lader det sig ikke gøre at beskytte de svageste børn mod overgreb fra tyranniserende grupper i en klasse. Ud fra dette principielle syn på begrebet disciplin vil jeg påstå, at ...

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Vi er gået i gang med en ny forhandling, og vi bliver nødt til at bede om lidt mere ro i salen; det gælder både inde i salen og ude i sidegangen.

Halvgaard (FP):

Ud fra dette principielle synspunkt på begrebet disciplin vil jeg påstå, at folkeskolens disciplinære situation som helhed er dybt foruroligende. Uanset om man måske fra myndighedernes side helst vil benægte, at problemet eksisterer, er det en kendsgerning, at undervisningen på mange skoler ude over landet ikke kan gennemføres på forsvarlig vis. Hærværk, vold og uopdragenhed bringes

daglig frem i dagspressen, og disse forhold afspejler tydeligt skolens og dermed lærernes magtesløshed. Sådanne forhold har befolkningen krav på bliver løst hurtigst muligt.

Hvis man fra folketingets side ved partiernes ordførere imod forventning benægter, at der hersker en disciplinkrise i folkeskolen, vil debatten hurtigt kunne afsluttes. Men hvis man fra de forskellige partiers side erkender, at vi har problemet, må det også være folketingets opgave og ansvar at prøve på at løse problemet. Derfor denne forespørgsel.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Forespørgeren benytter i sin forespørgsel de to begreber arbejdsklima og disciplin. Det er jo ord, som indgår i vores dagligsprog, men spørgsmålet er, om vi forstår det samme ved disse to begreber. Jeg er ikke helt overbevist om, at vi anvender ordene entydigt, og slet ikke når det drejer sig om folkeskolen. Alene debatten her i dag vil formentlig vise, hvor forskelligt man forstår udtrykkene, og en tilsvarende forskel gør sig givetvis gældende i befolkningen som helhed.

Spørgsmålet lyder, hvad jeg vil gøre for at forbedre arbejdsklima og disciplin. Tanken må vel formentlig være fra forespørgerens side, at der skal udstedes regler om disse spørgsmål. Men hvordan skulle man gennem administrative forskrifter eller gennem lovgivning kunne sætte regler for to så kvalitative begreber? Vil det ikke være at nedvurdere forældre, lærere, elever og andre, der arbejder med skolen? Og vil den skole, der i givet fald kom ud af det, ikke blive en totalitær skole? Jeg ser helt bort fra, at der næppe vil kunne opnås enighed om indholdet i sådanne regler.

Folkeskoleloven danner ramme omkring folkeskolen. Indholdet fastlægges imidlertid i meget høj grad i den enkelte kommune og på den enkelte skole. Derved kommer folkeskolen i høj grad til at afspejle samfundets og befolkningens holdninger, dvs. skolens, lærernes, elevernes og ikke mindst forældrenes holdninger. Inden for den lovgivningsmæssige ramme kan derfor holdningen til spørgsmål som arbejdsklima og disciplin variere fra skole til skole og fra egn til egn. Det er vigtigt, at man i debatten i dag holder sig dette for øje for at undgå en overdreven tro på, at man gennem regler og forordninger kan re-